

RES GESTAE NRS. 1 - 1902

1. 8⁸ januari 2 (Prum)
iiii **nonaB** januarii
Lotharius, koning, geeft het klooster Bergh in de Maasgouw op de rivier de Roer, gewijd aan St.Petrus, aan de kerk van Utrecht.

Sivrf 5 sub. 2 ; Sivrf 16 biz 1 - 4-
2. 888 .juni 13
Arnolfus, koning, bevestigt de schenking van de nonae van 43 dorpen (villae) door koning Lotharius aan de kapel van de H.Maagd in de Palts te Aken, waaronder: Linnich (Linnika), Neumagen (Ninmaga), Aschlo, Spirismonte, Haristallio, Dura, Aschwilra, Flattima, enz.

Lacomblet I nr 75; zie voor de plaatsnamen t.a.p. Wisplinghoff Rheinisches Urkundenbuch nr 18 geeft o.a. de plaatsen Warachte (Maasbracht), Aschlo (Asselt).
3. 898 .juni 4
Zwentibold, koning, schenkt het stift Essen diverse goederen, o.a. in de Molen- en Julichgouw, waaronder: Holtwilre (Holtunilare), Brismike, Curnilo, Hustine, Bukslar, Furtmale.

Lacomblet I nr 8.
4. 930 .juni 5
Koning Hendrik I bevestigt wegens eerder uitgevaardigde oorkonden van Lotharius II, Karel III en Arnulf voor de kanunniken van het Mariastift te Aken de nonae van 47 plaatsen (waaronder Vuarachte (Maasbracht ?) en Ascloha (Asselt ?)

Wisplinghoff; Rheinisches Urkundenbuch nr 21.
5. 943 .juni 24 (Trajecti)
Balderik, bisschop van Utrecht, geeft aan de zoon van graaf Reinier en diens zonen Baldricus en Rodulfus:
uit de goederen van de abdij genaamd Hereberc, met het klooster gewijd aan St.Petrus, 65 mansiones met 3B3 laten, gelegen te Rura, Liethorp, Linne, Sulethum, Flothorp, Ascalon, Malicalieol, Curnelo en ontvangt daarvoor terug het allodium Willeresita met de kerk te Buochem en de kerk in Fischelo en 45 mansiones en 190 laten enz. enz.

Sivrf 5 sub. 15-
6. 952 juli 4 (Quedlinburg)
Otto, koning, schenkt op verzoek van hertog Conradus aan de zetel van Luik het klooster (monasterium) van de H.Maagd te Eicke (Al-deneyck) op de rivier Votra (Oetere) in de pagus Huste in het graafschap van Ruodulphus.

Bormans Cart.St.Lamb. 1 nr xii.

7. 966 februari 16

Otto I, keizer, bevestigt op grond van een hem voorgelegde oorkonde van Lotharius II het Akener Mariastift in het bezit van de nonae van 50 plaatsen (waaronder Vuarachte (Maasbracht) en Aschlo (Asselt ?) en Linai (Linne ?) en Heldura (Helden ?)

Wisplinghoff nr 24.

8. 968 februari 10 - 12 (Echt) 1) 2)

Gerberga, koningin der Franken, schenkt aan de abdij van St Remigius (te Reims), via haar voogd graaf Arnulfus en keizer Otto, haar allodium toegewijd aan St.Petrus genaamd Meerssen (Marsnam) in het graafschap (in comitatu) Masaugo met alle aankleven te weten Klimmen (Clumam), Lith (Litham), Herten (Hertram) en Angleduram.

Camps' Oorkondenboek I nr 23

1) Volgens Camps een schijnbaar origineel vervaardigd circa 1138.

2) Bij de bevestiging van 987-996 (Camps I nr 25) wordt Herten niet genoemd. Daar is sprake van: Marsnam, Littam Covern(am), Rettinas en Angleduram. Of is "Rettinas" Herten ?

9. 1003 mei 19

Heribertus, aartsbisschop van Keulen, sluit met de vazal van St. Pieter (van Keulen) Wezelinus en diens vrouw Meinburga een overeenkomst waarbij Wezelinus c.s. na afstand van hun bezit te Merum (Merheim), Stokkem (Stocheim) en Gotterswick (Goterswich) van hem ontvangen hebben zijn hof Budberge.

Wisplinghoff nr 126.

10. 1020 (?) mei 3

Heribertus, aartsbisschop van Keulen, bevestigt het klooster Deutz in haar bezittingen, waaronder "curtim vel predium in Merheim ac Stocheim et Gotergwich", die hij verworven heeft van wijlen Wezelinus en Meinburga, echtelieden.

Wisplinghoff nr 131; W. vermeldt, dat de akte een vervalsing is van rond 1160.

11. 1028

Aartsbisschop Pilgrim van Keulen oorkondt dat de paltsgraaf Erenfrid het door hem en zijn overleden vrouw gestichte klooster Brauweiler onder bescherming van de kerk van Keulen heeft gesteld en dat de abt daarvoor jaarlijks een gouden munt betaalt. Hij bevestigt en beschrijft het bezit van het klooster. De paltsgraaf schenkt aan het klooster nog goederen o.a. te Asselt (Aschela) 7 mansio.

Wisplinghoff nr 88. W. vermeldt dat de akte een vervalsing is uit kort na 1250, doch de passus betr. o.a. Asselt houdt hij als zakelijk juist.

12. 1057 oktober 30

data iii kalendas novembris in ecclesia sancte Marie

Dietwin, bisschop van Luik, en Willem, bisschop van Utrecht, bevestigen de overeenkomst tussen hun voorgangers Baldrik en Adelbold waarbij de eerste de kerken van Berg en Linne, die van de bisschop van Utrecht afhangen doch behoren tot het diocees Luik, vrijstelt van alle diensten en de bisschop van Luik toestaat een kerk te stichten op het praedium Leinderkirka.

Sivrl 5 sub 15»^{nr} 16 biz 5-9

Stoet nr 171 biz 169

Bondam nr 88 biz 133

Bormans Cartul. St. Lamb. 1 nr 23 met afwijkende datering 25-6-1058

13. 1062 September 21

Hendrik IV koning, bevestigt de schenking aan het kapittel van St Servaas in zijn tegenwoordigheid en o.a. die van Lambertus graaf van Brussel en diens zonen door Otto graaf van Thuringen en diens vrouw Adela van hun praedium in de villa Werta en Thilesha.

Akte is vals; Niermeyer: Onderzoekingen, 1935 P 172 - 179

Publ.LXYTTT930) p, 230 en XXIX p. 145.

14. 1073 - 1075

Onder goedkeuring van aartsbisschop Anno van Keulen schenkt Gertrudis, weduwe, aan de abdij van Deutz, waar haar vader begraven is, 6 mansus met nieuw mancipium, t.w. 5 in de villa Chessenich, betalende 32 solidi, en 1 in de villa Wesseno met een man Landolfus en zijn vrouw op 2 penningen cijns.

Lacomblet I nr 225

Wisplinghoff nr 139 geeft als datering 1056 - 1065.

15. 1075 - 1099

Gravin Adelheit, dochter van graaf Everhard, en echtgenote van Henricus, schenkt aan de kerk van St Maarten te Utrecht het goed Ortina enz.

Getuigen: o.a. Heremannus de Merchem

S.MullerF2; Het oudste cartularium van het sticht Utrecht;

•s Gravenhage, Nijhoff, 1892,blz.111 - 113.

16. 1096

Ide, gravin van Boulogne, moeder van Godfried van Bouillon, schenkt aan de abdij van Munsterbilzen o.a. een allodiaal mansus in Linne, onderhavig aan St Lambertus te Luik.

Ernst VI p 113

17. 1116
regnante henrico quarto imperatore, otberto episcopo brunone preposito
Sigewidis, mulier ingenua, schenkt aan het altaar van St Servatius (te Maastricht) haar vrijgoed te Grathem, onder voorbehoud van vruchtgebruik gedurende haar leven behoudens 2 penningen ' s jaars voor het altaar. Het goed is vrij eigen goed met akkers, bossen, weiden o.a. Voorwaarde is dat de broeders haar in hun atrium zullen begraven en haar jaardienst houden. Het goed zal zijn t.b.v. de refter.

Publ. 1930 biz 235

18. 1118 September 30

Gerardus, graaf, oorkondt de kerk van de H.Maagd en St Georgius, martelaar, gebouwd in zijn allodium Wassenberg een kanunniken-college te stichten en doteert daartoe zijn allodium in Munemunte¹, uitgezonderd zijn ministerialen en hun rechten, idem de halve kerk van Birgelen, de halve kerk van Steinkirchen en de kerk van Humersheim ', 1/8 van de kerk van Weirte 5) en de hof (curtem) Eilenchoven en de kerk van Havert, 5 solidi in Bride 4 J met een ministeriaal, een allodium in Grantenrothe, een deel van een allodium in Lovenich, een area in Erkelenz, een allodium in Gollekerothe, een deel van een allodium in Breidele en de kerk van Wildenrath.

De voogdij over het kapittel blijft aan de oorkonder en diens opvolgers in kasteel en allodium van Wassenberg.

Getuigen; Fredericus, proost van St Lambertus (te Luik) en andere geestelijken van Luik, Engelbertus de Bugenheim, Reinardus de Stalburg, Gerardus de Berge, Gozvinus de Sustris, Heribertus, zoon van Heribertus de Melin.

- 1) Obermo'rmter;
- 2) Hommersum;
- 3) Wehr;
- 4) Breyell (?).

Lacomblet I nr 289

1118

19. Obert, bisschop van Luik, staat in zijn bisdom de circulatie van munten, geslagen te Wessem (Wesheim) door Hermannus, abt van de kerk van St Pantaleon, toe. Wessem, met tol, munt, visrecht, haven en appendices is door aartsbisschop Bruno van Keulen aan die kerk geschonken.

Bormans CartuL St. Lamb. I nr 34

20. 1128 juni 13

idus junii indictione VI anno vero regni lotharii regis gloriosissimi III. Actum Aquisgrani in palacio feliciter

Lotharius III, koning, schenkt de kerk van Echt, die Gerardus, graaf van Loon, onrechtmatig in bezit had, en door koning Hendrik IV aan het kapittel van St Servaas was teruggegeven en door de proost van dat kapittel niet tot voordeel van de kanunniken bezeten werd, in handen van de deken t.b.v. de broeders voor

het refectorium. De proost zal er geen recht meer op hebben. Het goed is gelegen in de pagus Maselant ... in het " comitatu comitis de Los".

Getuigen: o.a. de graaf van Loon, Gozewinus de Montefalconis, Gerardus de Honstad, Wilhelmes de Dolchem.

Publ. 1930 biz 237 - 238

21. 1139 maart 31

Paus Innocentius bevestigt de bezittingen van de kerk van St Servaas, o.a. 15 kerken, waaronder Weert, Echt, Berge bij de rivier de Niers.

Regest Publ. 1930 biz 241 - 242

Tekst Publ. 1868 biz 26 - 28

22. 1139

Arnoldus, aartsbisschop van Keulen, verleent het St Severinusstift te Keulen de dekenij in de Molengouw (decaniam que in pago sita est quem vulgaliter Mulara appellat), onder voorbehoud van het recht op altaarbegiftiging en het hoge recht (iudicia) van de aartsdiaken.

Getuigen: o.a. Walram hertog van Limburg, Adolf van Saffenberg e.a.

Lacomblet I nr 335

23. 1147 na mei 12

Hendrik II, bisschop van Luik, vergunt aan de abdij van St Remigius te Reims, dat het personaal van de kerken die de abdij in zijn bisdom bezit, te weten Smarna, Clumma, Schinna, Huleberga en Litta, na het overlijden van de tegenwoordige bedienaars zal behoren aan de abdij.

Getuigen: Alexander, proost, Amabricus en Petrus, aartsdiaken, magister Balduinus, magister Iocelnis, magister Winemarus, Odo, abt van St Remigius, Hugo, prior, Wido, proost, Richardus.

Camps; Oorkondenboek I nr 50

24. 1147

Luchardis van Mereheym en Conradus, Rogerus en Theodoricus dragen via de bisschop van Luik over aan de abdij van St Remigius 6 mansii met de tiend en wat er bij behoort in de villa Posterholt en 2 mansii in de villa Linne voor het onderhoud van de monnik die naar Herten zal gaan.

Getuigen: Alexander, proost, Amabricus, aartsdiaken, Reppo, abt van Rode, clerici, Gosewinus de Monte Falconis, Rogerus de Bremen, edelen, Lambertus de Horr en Arnulphus, zijn zoon.

Publ. XXV biz 100

25. 1165 maart 13

Alexander, bisschop van Luik, bevestigt de stichting van een klooster aan de voet van de (slot) berg door Gozwinus van Heinsberg (Gozwinus secundus) Henesbergensis) en diens vrouw Aleidis, dat door des oorkonders voorganger Heinricus is gewijd, waarvan de goederen zijn:

- het goed te Heinsberg met akkers en boomgaarden, groot 2 mansii
- 11 mansii te Rode
- 2 mansii in Waldenrode
- mansium op genaamd ad Quercum

Getuigen: o.a. Godefridus, hertog van Leuven, Heinricus, graaf van Namen, Lodewijk van Loon, Rutgerus, zoon van Gozwinus.

Lacomblet I nr 409

1) door deze passus lijkt de oorkonde verdacht op een falsum.

26. 1170

Philippus, aartsbisschop van Keulen, geeft relaas over de stichting door zijn grootmoeder Oda met toestemming van haar zonen Gerardus en Goswinus (van Heinsberg) van een kapittel-kerk (basilicam) in het kasteel van Heinsberg ter ere van de H.Gangulf en somt de dotering op:

- te Gevenich: 50 malder tarwe en 14 malder rogge;
- te Hurten: de gehele tiend;
- te Berverath: een tiend in de beemden (in palude);
- te Schafhausen (Husen): een tiend;
- te Gerderath (Genderinge): een tiend;
- te Heinsberg en Waldenrath: een tiend;
- te Heimersheim: een wijngaard;
- te Dudenrath: een mansus en 5 blinder;
- te Ohe (Ouwa): een mansus geschonken door Heinricus;
- te Hillensberg (Hilleneiseick) Gunderat en Godeze: 6 bunder;
- Beldricus de Hundestorp: een half "fertonem"

Na de dood van Oda heeft haar zoon Goswinus en zijn vrouw Aleydis met toestemming van hun zoons Gozwinus, Herimannus, Godefridus en Philippus het goed uitgebreid met:

- 24 mansii te Geilenkirchen, een tiend en 24 solidi en 15 solidi voor de broeders;
- in Brachelen: 50 malder haver;
- in "termino" Walderode: 20 malder 's jaars;
- in Lieck: 18 malder 's jaars;

Na het overlijden van haar man heeft Aleydis aan de kerk overgedragen: 15 solidi te Geilenkirchen;

- 2 solidi te Opspringen voor de broeders en 3 solidi voor de verlichting;
- het mansum van Godefridus en Alverat te Breidela;
- Henricus de Kenned: 2 bunder;
- Conradus: 4 "nummos" Keulse munt;
- Theodoricus: 3 Keulse munt;

Voor de kosterij is bestemd:

- 18 malder 's jaars te Lieck
- 5 solidi te Berg

- 2 solidi Keuls te Venla (Venlo?);
- 30 denarien in Gendringen.

Ten behoeve van de klok (campanarum):

6 malders uit de molen te Aldenhoven en een tiend van 2 mansii.

Getuigen: Bruno, domproost, Hugo, domdeken, Simon, proost van St Gereon, Widekinus, proost van Rees, Rubertus, abt van Gladbach, Arnoldus, graaf van . . . , Otto de Horst, Rutgerus, deken, Herwigus en de broeders van H.Maria.

Lacomblet I nr 436

1176 november 23

Hendrik van Limburg, graaf van Arlon, bepaalt de rechten van de abdij van St Truiden en de voogd daarvan.

Getuigen: o.a. Herimannus de Home.

Bormans Cart.St Lamb. I nr LVII

1183 - 1187

Relaas over de zoon van de hertog van Limburg die ene genaamd Theodoricus in zijn kasteel opsloot, genaamd Rurimundum en die vervolgens op voorspraak van St Anno miraculeus werd bevrijd.

Handschr. Linssen 49 .

1189

Rutger van Mereheym schenkt aan de abdij Camp een mansum in Linna, "qui Winrici mansus dicitur, legitime de propio allodio".

M.Dicks'Camp p 110

Linssen 98 biz 7; 102 biz 3, 13 - 14

12e eeuw

Opgave van de inkomsten van de kerk van O.L.Vrouw van Aken te Linne, Swalmen, Haslo en Erkelenz "de nona de Linne, de Sualmo, quo tamen ab usu fratrum penitus rapiuntur".

Ernst; Histoire Limb. VI p 83

Sloet nr 200

Sivr£ 5 sub 15

Sivrd 9 sub 9

1200 april 4

Willem, heer van Horn, schenkt het patronaatsrecht van de kerken van Leende en Heeze aan Keyzersbosch.

Getuigen: o.a. Jan, heer van Kuik, Henricus de Baxen, ridders, Arnoldus de Steyne en Daniel de Gore.

Cart.Keizerbosch

biz

1201 januari 22

Verdrag tussen de hertog van Brabant en de graaf van Gelre en tussen de bisschop van Utrecht en de graaf van Gelre. Getuigen namens de graaf; Rugerus de Merehem, Henricus, graaf van Kessele, Sibertus Suevus, Gerardus Dostralen, Henricus de Boningem, Henricus de Batenburg, Henricus de Burglo, Wilhelmus de Brunchors, Giselbertus en Rugerus de Breet (=Brempt), Deodericus de Milne, Godefridus de Wactendunc, Everart de Berse-dunc.

Camps; Oorkondenboek I nr 92

33. 1202

De parochies die gehouden waren jaarlijks binnen de vier Pinksterdagen met kruis en vaandel naar Aldeneyck te trekken waren: Dilsen, Rothem, Eicke, Heppenardt, Oppoeteren, Oeteren, Bree, Itter, Neeritter, Kessenich, Wesseem, Grathem, Heel, Beegden, Opgeysteren (=Ophoven) en Neergeysteren.

Publ. 1920 p 108

N.B. Wesseem had drie appendices: Beegden, Grathem, Heel.

34. 1203 apud Lovanium

na october 1

Verdrag tussen Henricus, hertog van Lotharingen (en Brabant) en Otto, graaf van Gelre, waarbij laatstgenoemde o.a. afziet van zijn recht in de eninge van de (Brabantse) Kempen. Onder de getuigen: o.a.: Henricus graaf van Kessel, Rogerus de Merhem, Engelbertus de Hoerne, Theodoricus de Hoerne, Theodoricus advocatus de Hechte, Theodoricus de Altena, Rutgerus de Bremmet, nobiles, en Theodoricus de Ruermonde, Theodoricus de Elmpt, Gerardus de Strale, Sibertus Suevus, milites.

Sivrf 16 biz 10-16

Sloet nr 401

Camps I nr 99

35. 1203

Imana, dochter van graaf Gerard van Loon, weduwe van de hertog van Brabant, sedert 1190 abdis van Munsterbilzen, schenkt met toestemming van Ludovicus graaf van Loon, voogd van Bilzen en Averbode, het "persxmatum de Nere in (comitatu Hornano)" " aan de abdij Averbode.

de Weerdt

Linssen afschr. nr 95 biz 67

36. 1203.

Rogher van Meerhem en de Otte van Bueren, ridders, beschermen Ada, gravin van Holland, vrouw van Lodewijk graaf van Loon, te Leiden tijdens het beleg van het kasteel tegen graaf Willem, de heren van Egmond en Wassenaar en het volk van Kennemerland en Rijnland.

32.

Johannes de Beken Chronicon hfst LIX 32 - 43

37. 1203.

Aartsbisschop van Keulen nl. Adolph vernieuwt het oude verbond van hulp en bescherming met Hendrik, hertog van Lotharingen (en Brabant).

Getuigen: o.a. Otto graaf van Gelre, Henricus graaf van Kessel, Otto van Wickerode, Rogerus de Merheim, Gisilbertus de Bremet.

Lacomblet II nr 9

1204.

38. Otto, graaf van Gelre, draagt al zijn allodia tussen Maastricht en Roermond genaamd Roermond, Dirte, Gleve en Wer in leen op aan de kerk van Luik en ontvangt die in leen terug.

Getuigen: Johannes, proost, Henricus, deken, Radulphus, Henricus, aartsdiaken, Henricus, cantor, Lambertus van St Pieter, Radulphus van St Paulus, Henricus Jossen, proost, de hertog van Limburg, graaf van Namen, graaf van Loon, Wilelmus Hanonie, Theodoricus de Walcever, Clarenbaldus de Alta Ripa, Anselmus de Falemange.

Handschr. Linssen map 49

Ernst VI biz 169

39. circa 1210.

Walram, hertog van Limburg, heer van Monschau en Valkenburg, en Gutta,3) gravin, echtelieden, stichten het klooster Reichstein, geincorporeerd bij de Praemonstratensers en doteren het o.a. met: ius venandi (jachtrecht) Schwalman inter et Ruram et inde ubi Schwalma influit Ruram (!) usque ad lectum Caroli Magni (trans solumLim-et Luxenbergense iterum ad Schwalmam. Item ius piscandi privative (visrecht) in Rura ubi Schwalma confluit et influentibus rivulis usque ad solum Luxenburgense)^

Lacomblet II nr 38 met voetnoot

Vgl Ernst VI biz 170

1212

Gerard (i) van Wassenberg verklaart, dat zijn schoonvader Rutgerus de Mereheim met toestemming van hem en Beatrix aan de abdij Camp geschonken heeft een mansus genaamd Regencenhuve in de villa Linna, die na de dood van Rutgerus op Gerard en Beatrix is overgegaan.

Getuigen: Adam de Berge, Ruthgerus Vegebosch, Herimanus de Mereheim, Sibertus de Massenrode, Bertramus de Horve, Henricus Smiche .a.

Lacomblet II nr 43

Linssen 98 biz 7^{en} tekst op biz 18

Linssen102 biz 4-5

1212

41. Dirk, heer van Altena, schenkt met toestemming van zijn vrouw Maria en zijn neven Engelbert en Willem de tiend van Mirte (Hoge en Lage Mierde) aan de abdij Averbode.

Miraeus Opera Dipl I 407

Ernst III p 416

Camps I nr 107

42. 1213 na palmzonda^

Dictus imperator Otto Aquis in Palmis venit, fautoros suos col-

40.

legit, congressusque comiti Ghelrense villam eius optimam Ruremonde spoliavit et combusit. .

Reineri Annales; Pertz Monum Script. XVI p 671

42. A 1213 ¹⁾ of 1223 ²⁾

Gerardus van Wassenberg, zoon van de hertog van Limburg, en Beatrix, zijn vrouw, keuren de gift goed, gedaan door haar vader Rutgerus de Merhem aan het klooster Camp van zijn goederen te Blerick.

Getuigen: Godefridus en Gerardus, monniken van Camp, Winricus de Dethim, Jacobus de Mirlar en diens broer Hermannus, Waltgerus de Merhem, Theodoricus, broer van de schenker Rutgerus, Rutgerus de Herthem, Jacobus de Rothem, ridders.

1) Ernst VI nr 124 geeft 1223

2) Sloet nr 436 geeft 1213

Linssen 102 biz 6-7 .

43. 1218

Engelbertus, aartsbisschop van Keulen, neemt het klooster van de H.H. Maria en Gerlachus bij Heinsberg in bescherming en bevestigt het in zijn bezit te Muven, t.w. 112 bunder akkerland gekocht van Hermannus de Brucke, en een mansus in de villa Herten van 60 bunder, ook afkomstig van genoemde Hermannus.

Getuigen: o.a. Arnoldus de Gimmenich en Emundus de Brackele.

Zeitschr. Aachener Gesch.Ver. 1 biz 275-276

1 Ernst geeft dit gedeelte niet.

2 Volgens Lacomblet een later samengesteld relaas; zie t.a.p.

44. 1219 mei 15

Engelbertus, aartsbisschop van Keulen, en Hugo, bisschop van Luik, oorkonden, dat Henricus, abt van St Pantaleon in Keulen, aan Wilhelmus de Hurne, edelheer, voogd te Wessem, kerk en toebehoren en alle afhankelijkheden in eeuwige pacht heeft gegeven tegen 14 mark Keulsgeld. Het klooster behoeft de 3 mark Keuls jaarlijks die het aan de voogd uitkeerde niet meer te betalen. De erfgenamen van Theodoricus Vegebusch zullen het beneficium dat ze van de abt erfelijk houden voortaan van Wilhelmus houden. Getuigen: Theodericus de Altena, Henricus de Archenteyl, Rutgerus de Bremich, edelheren, en Godefridus de Kessenich, Johannes Rabodo, ridders (milites).

Lacomblet II nr 81
Sivrf 10 sub 2

45- 1219 v<5<5r oktober 18

Henricus, graaf van Kessel, oorkondt geschonken te hebben aan de kerk van H.Maria in Insula (Marienweerd) een curtis in Barlo en Hovesdonc met alles wat daarbij behoort aan gemeen nut voor de inwoners van die plaats, t.w. water, weide en bos en een mansus bos te Barlo en een boomgaard naast de kerk van Kessel. Bovendien een curtis in Oye, die echter met 50 mark ingelost kan worden door zijn vrouw Othelende.

Oorkonder staat de voogdij over de goederen af aan Engelbertus, aartsbisschop van Keulen. Om de dienst in de kapel en de begraafplaats der heilige maagden in Kessel te verzekeren komt hij met de abt Arnoldus van het klooster overeen dat deze een priester uit het klooster zal aanwijzen.

Getuigen: o.a. Albertus de Kuyck, Gerardus de Home, Henricus de Kessenich, Rutgerus de Brempt, edelheren, en de mannen van de oorkonder: Godefridus de Eyke, Wilhelmus de Koline, Gerardus de Barlo, Godefridus, schenker, Heistachius, Hein de Suetersbeeck en anderen.

Sloet nr 457

46. 1219 oktober 18

Engelbert (i), aartsbisschop van Keulen, neemt op verzoek van graaf Hendrik van Kessele de door deze aan het klooster Beate Marie in Insula (Marienweerd; prov. Geld.) geschonken goederen te Barlo, Kovesdunc en Kessel in bescherming en ontvangt van de graaf de voogdij over deze bezittingen onder beding dat ze niet verder vergeven wordt. Bovendien heeft de graaf nog een hof in Oyen verpand.

Knipping III 1e helft regjst, 247

47. 1220 december 10, Rome

"Datum Laterani IIIII° Idus Decembris pontificatus nostri anno quinto".

Paus Honorius (III) neemt op verzoek van . . . , priorin, en het convent der monialen van Roermond van de Cistercienser

orde, herypersoonli jk en de plaats waar zij God dienen onder zijn bescherming en die van de H.Petrus, benevens alle goederen die zij bezitten of in de toekomst zullen bezitten. In het bijzonder bevestigt hij hen in het bezit van de kerk van Rode (Venray) met aanhorigheden, zoals zij deze met recht en in vrede bezitten.

Afschrift in Cartularium I nr 9 Inv. nr 1 Munsterabdij
Oorkondenboek Gelre & Z 1220.12.10

48. 1220 Aken

"Actum Aquis anno dominice incarnationis M^{CC}^{XX} feliciter. Amen".

Sibodo, proost, Gerardus, deken, en het gehele kapittel van de H.Adalbertus van Aken verklaren, dat zij met toestemming van Fredericus, Romeins keizer en koning, verkocht hebben aan het klooster van de H.Maria te Roermond hun goederen te Hertene (Herten) nl. 18 bunder akkerland, waaronder zijn begrepen 3 percelen ("areae") en 3 huizen, met alle hierna genoemde rechten. Het eerste hiervan bezit Rutgerus, het tweede Theodericus van Hufele, het derde Rudolfus op die voorwaarde, dat zij op St Martinus aan de proost en de kerk 9 Luikse solidi betaalden, 3 malder haver en 6 kapoenen en bij de dood van man of vrouw het beste paard of - als zij dit niet hadden - de beste koe als recht van keurmede.

Getuigen: Gisilbertus, proost van Heinsberg, Johannes van Linne, Sibodo, kanunnik van Aken, Heidenricus van Tonebarg, Theodericus Rumbolo en vele anderen.

Afschrift in Cartularium I nr 16 Inv. nr 1 Munsterabdij
Oork.boek G&Z 1220.12.31

49. 1220

Theodoricus, heer van Altena, schenkt met toestemming van zijn echtgenote Ymaine en van zijn nepoti Wilhelmus en Engelbertus het patronaatsrecht van de kerk van Nunhem aan Keizersbosch.

Cart. Keyzersbosch R.A.M.

50. 1221 februari 9 Rome

"Datum Laterani V Idus Februarii pontificatus nostri anno quinto" Paus Honorius (ill) neemt op verzoek van de priorin en de monialen van de H.Maria van Roermond van de Cisterciensner orde hen persoonlijk en de plaats waar zij God dienen onder zijn bescherming en die van de H.Petrus benevens alle goederen die zij bezitten of in de toekomst zullen bezitten; in het bijzonder 40 percelen ("area") in Roermond, een hof ("curtis") in Hertene met aanhorigheden, bezittingen in Werde (Stevensweert) en in Bettelinrode (mo[^] \; gelijk Venray), huizen, molens, visserijen, bossen en weiden etc. Hij bevestigt hen in dit bezit.

Afschr. in Cartularium I 13 Inv. nr 1 Munsterabdij
Oork.boek G&Z 121.02.09

51. 1221 april 2 (Lateraan)
Paus Honorius III neemt de priorin en het convent van St Marie te Roermond met al zijn bezittingen in zijn bescherming en bevestigt hen in het bezit van het patronaatsrecht van de kerken in (het land van) Gelre en te Wetten.
Oork.boek G&Z 121.04.02
52. 1221 april 10 (tussen 1 oct.1220 en 10 apr. 1221)
"Acta sunt hec anno Domini M^{CC}X[®]".
Engelbertus, aartsbisschop van Keulen, laat alle gelovigen weten dat, toen de kerk te Roermond voltooid was, door hem met toestemming van Hugo, dyocesaan bisschop van Luik, wijdingsgeschenken gegeven zijn, waarna hij bepaalde dat aan alien, die de voornoemde kerk, die hij ter ere van de roemrijke Moeder Gods, de Maagd Maria, wijdde, op de jaardag van haar wijding bezoeken, 40 dagen van de hun opgelegde boetedoeningen kwijtgescholden moeten worden, als zij uit een andere parochie komen, en 20 dagen, als zij uit dezelfde parochie afkomstig zijn.
Afschr. in Cartularium I nr 34 Inv. nr 1 Munsterabdij
Oorkondenb. Gelre & Zutphen 1221.04.10
53. 1221 .juni 28
Proost, deken, aartsdiaken en kapittel van de grote kerk van Luik, bevestigen op verzoek van de kanunniken van Wassenberg de verdeling in praebenden door de edelheer Gerardus, zoon van wijlen Henricus, hertog van Limburg.
Uebersicht kleinere Archive Rheinprovinz 2 biz 204
54. 1222+ maart
"Actum anno incarnationis MOCC[^] vicesimo secundo mense Martio".
Theodericus, heer van Heinsberg en voogd van Merssen verklaart, dat de abdis en het convent van Roermond de hof ("curtis") in Hertene (Herten), waarvan hij de opperste voogd is en waarvoor degene die deze bezit hem leenhulde doet, van de kerk in Reims hebben gekocht voor 150 mark en dat hij hiervan een schriftelijke getuigenis ("litterae testimoniales") heeft gegeven, opdat in de toekomst noch de kerk van Reims noch het convent van Roermond moeilijkheden zouden ondervinden inzake zijn toestemming voor deze verkoop. •
Afschr. in Cartularium I nr 14 Inv. nr 1 Munsterabdij
Linssen nr 94 afschr.
+ Indien men de Paasstijl bezigde moet het 1223 zijn.
- 55• 1222 april 2 Rome
"Datum Laterani IIII[^]Nonis Aprilis pontificatus nostri anno quinto".
Paus Honorius (ill) neemt op verzoek van priorin en convent van de H.Maria van de Cistercienser orde in Roermond hen persoonlijk

en de plaats waar zij God dienen onder zijn bescherming en die van de H.Petrus, benevens alle goederen die zij bezitten of in de toekomst zullen bezitten. In het bijzonder bevestigt hij hen in het patronaatsrecht van de kerken van Gelre en Wetthen (Wetten, Kr.Geldern Rhl.), dat Gerard, graaf van Gelre, hen gegeven heeft.

Afschr. in Cartularium I nr 8 Inv.nr 1 Munsterabdij

1222 September

Henricus, hertog van Lotharingen, oorkondt van Wilhelmus van Home het allodium Helmond en enige andere goederen in de Peel gekocht te hebben voor 300 mark Keuls. De hertog zal aan Willem van Home een leenman geven die zich zonder leenverhef als leenman mag stellen vanwege de voogdij van Echternach (de advocatia que habetur a beato Willibrordo).

Borg: Theodoricus van Altena

Croy'scher Archiv Dulmen Westfalen

Brabants Heem 1984 biz 2-14

1222 october 31 Rome

"Datum Laterani II kalendas Novembris pontificatus nostri anno septimo".

Paus Honorius (ill) bevestigt op verzoek van . . . , abdis, en de monialen van Roermond van de Cisterci'e'nser orde de overeenkomst, die zij met . . . , pastoors ("rectores") van de kerken van Gelre, Rode (Venray) en Wettere (Wetten, Kr.Geldern, Rhl.) vriendschappelijk hebben aangegaan over zekere inkomsten van die kerken.

Afschr. in Cartularium I nr 10 Inv. nr 1 Munsterabdij

Oork.boek GVZ 1222.10.31

1222 november 25 Rome

"Datum Laterani VII¹ kalendas decembris pontificatus nostri anno septimo".

Paus Honorius (ill), zich richtend tot alle abten en conventen van de Cisterci'e'nser orde, bepaalt, daar zij behalve de hun opgelegde armoede al hun goederen aan gastvrijheid en andere vrome werken besteden, dat de pauselijke legaten van hun klooster geen geldelijke offers zullen vragen of ontwringen, raaar wanneer zij zich naar hun woning begeven hebben tevreden zijn met het gewone voedsel zonder vlees te eten.

Afschr. in Cartularium I nr 25. Inv. nr 1 Munsterabdij

1222 november 25 Rome

"Datum Laterani VII⁰ kalendas decembris pontificatus nostri anno VII⁰".

Paus Honorius (ill) bepaalt, dat pauselijke legaten niet zonder

bijzondere opdracht over de leden van de Cisterciënsers
orde
de excommunicatie of suspensio mogen uitspreken, noch over
haar en haar kloosters het interdictum.

Afschr. in Cartularium I nr 26. Inv. nr 1 Munsterabdij

60. 1222 november 25 Rome

"Datum Laterani VII° kalendas decembri pontificatus nostri anno VII°".

Paus Honorius (III) bepaalt, dat van door de Cisterciënsers in
cultuur gebracht land; het land, dat door de Cisterciënsers, het-
zij met eigen handen, hetzij op eigen kosten door bearbeiding ver-
worven wordt, is vrijgesteld van het opbrengen van tienden.

Afschr. in Cartularium I nr 27. Inv. nr 1 Munsterabdij

61 . 1222 november 26

"Datum Laterani VI° kalendas decembris pontificatus nostri anno
septimo".

In Cartularium I nr 24 staat het afschrift van een oorkonde van
Paus Honorius III, waarin hij zich richt tot de abten van de Cis-
terciënsers orde en alle medeabten en broeders, die in deze orde
God dienen, welke nagenoeg geheel onleesbaar is.

Archief Munsterabdij

62. 1222 december 1 Rome

"Datum Laterani kalendas decembris pontificatus nostri anno sep-
timo".

Paus Honorius (III) maant allen aan, zich richtend tot aartsbis-
schoppen, bisschoppen en andere hoogwaardigheidsbekleders, de pri-
vilegies, die de paus de Cisterciënsers vanwege hun verdiensten
voor de Kerk gegeven heeft, te eerbiedigen en te doen eerbiedigen
Hij memoreert hierbij hoe zelfs sommigen, die juist hen in Chris-
tus¹ liefde des te dierbaarder moesten zijn en des te goedgunstiger,
er naar streven hun privileges krachteloos te maken.

Afschr. in Cartularium I nr 28. Inv. nr 1 Munsterabdij

63. 1222

Theodoricus, heer van Ghore, schenkt aan het klooster Postel de
12 denarii Keuls die het klooster hem jaarlijks geven moet uit
de molen de Vorsel (onder Bladel).
Medezegelaars: Theodericus van Altena, de abt van Floreffe en de
kerk van Oorschot.

Camps I nr 122

64. 1222

Gerard, graaf van Gelre, staat aan de bisschop van Utrecht de
voogdij van Salland af en de bisschop geeft de graaf in leen
terug het allodium Elistense en St Odilienberg, uitgezonderd

de proostdij en de leenmannen.

Publ. 1886 biz 172

1225 .januari 23 Rome

"Datum Laterani X° kalendas februarii pontificatus nostri anno septimo".

Paus Honorius (ill) maant de aartsbisschop van Keulen en diens suffraganen aan, ingevolge een verzoek van de abdis en het convent in Roermond, op te treden tegen degenen, die hen onrecht aandoen door hen in hun bezittingen aan te tasten en hun privileges te schenden. Zij moeten de leken excommuniceren, de geestelijken uit hun ambt ontzetten en tevens het daaraan verbonden recht op inkomsten inhouden totdat aan voornoemde zusters geheel en al genoegdoening is gegeven. Bovendien moeten zij de plaatsen ("villae"), waar goederen liggen, die aan de zusters toebehoren, maar door bovengenoemden toegeëigend zijn, onder interdict leggen.

Afschr. in Cartularium I nr 29. Inv. nr 1 Munsterabdij
Oork.boek G&Z 1223.01.23

1223 januari 28 Rome

"Datum Laterani per manum Guidonis capellani domini pape V° kalendas februarii indictione XII incarnationis dominice anno M°CC°XXIII° pontificatus vero domini Honorii pape tercii anno septimo". .

Paus Honorius (ill) neemt op verzoek van de abdis en de zusters het klooster van de H.Moeder Gods en Maagd Maria te Roermond in bescherming, bepalend, dat de monastieke levensregel van de H. Benedictus en het statuut van de Cistercienser broeders aldaar aangenomen tot in lengte van dagen zal worden gevolgd. Bovendien neemt hij in bescherming alle goederen t.w. de plaats waar het klooster gelegd is en 40 er bij liggende percelen ("areae"), een hof ("curtis") in Hertem, een hof ("curtis") in Dulkene (Dülken, Kr.Kempen, Rhl.), bezittingen in Werdene (Stevensweert), in Betenrode (onbekend, mogelijk Venray), in Wettene (Wetten, Kr. Geldern, Rhl.), huizen in Roermond, molens in Rura (Roer), alle met hun aanhorigheden, en andere goederen, rechten en privileges. Niemand mag van de opbrengst op de bezittingen, die zij hadden voor het generaal concilie, noch ook van de ontginningen, die zij met eigen handen en op eigen kosten bebouwd hebben of van de tuinen, boomgaarden en visserijen of van het voedsel van hun dieren van hen tienden eisen. Het is hun geoorloofd vrije personen die de wereld ontvluchten in hun klooster op te nemen. Hij verbiedt de zusters na afgelegde belofte het klooster zonder toestemming van de abdis te verlaten, maar wannetr zij dit verlaat mag niemand hen weerhouden zonder algemene schriftelijke toestemming. Goederen van het klooster mogen niet weggegeven of vervreemd worden zonder toestemming van de meerderheid van het kapittel. Niemand mag hen dwingen voor kerkelijke of wereldlijke rechtbanken te verschijnen of dergelijke bijeenkomsten in het klooster te houden

en niemand mag een abdisenverkiezing bemoeilijken. Niemand mag hen enige vergoeding vragen voor het wijden van altaren, de Heilige Olie etc., maar de bisschop van het diocees of een andere bisschop zal dit alles om niet doen. Geen bisschop mag over hen, hun knechten of helpers de excommunicatie of dergelijke kerkelijke straffen uitspreken en brieven, die zogenaamd vanwege de Cistercienser orde zijn verkregen doch tegen de pauselijke privileges ingaan, zullen geen kracht hebben. Als een algemeen interdict op het land ligt zal het hun niettemin geoorloofd zijn in hun klooster de Heilige Diensten te vieren met uitsluiting van hen, die geexcommuniceerd zijn. Verder geeft hij in het algemeen een aantal ge- en verboden, die de rust en welvaart van het klooster moeten bevorderen.

Afschr. in Cartularium I nr 1. Inv. nr 1 Munsterabdij

Gedrukt in L.A.J.w. Sloet. Oork.boek der Graafschappen Gelre en Zutfen. Deel I pag 468 bis e.v.

Opmerking: De tekst van deze oorkonde blijkt overeen te stemmen met het formulier gedrukt bij: M.Tangl, Die pfipstlichen Kanzleiordnungen von 1200-1500, Innsbruck 1894 (UnverHnderter Neudruck 1959) P^{ag} 229-2J2: Privilegium Cisterciense, met de wijzigingen voor 't "Privilegium monialium Cisterciensis ordinis", pag 232. Sloet dateert 1224 i.p.v. 1223. Dit stemt overeen met de indictie die voor 1223 XI zou moeten zijn. Aangezien echter uitdrukkelijk 1223 als jaar wordt vermeld, hetgeen overeenstemt met het zevende jaar van Paus Honorius III zouden vi.j deze datering willen aanhouden. Behalve een aantal kleinere fouten ontbreekt in de tekst bij Sloet de vermelding van de hof in Dxilken bij de goederen.

Oork.boek G&Z 1223.01.28

1223 maart 2

Henricus, bij de gratie Gods' * ^ , heer van Kesnik (Kessenich) en Argenteau, getuigt, dat 1/3 van de helft van het bos Bakenbuch bij St Odilienberg dat hij als allodium bezit, een vrijgoed van de kerk van St Odilienberg is. Met het allodium is beleend zijn ministeriaal Theodoricus de Kukenbusch, die het leen heeft verkocht met instemming van de oorkonder aan het klooster van O.L, Vrouw te Heinsberg onder voorbehoud van het halen van "doufhout" (takkebossen) voor zijn hof te Werde.

Getuigen: Johannes, plebaan in Linne en deken van Susteren, Arnoldus, miles van Orsbeke e.a.

Sloet 471

1) Door deze passus wordt de tekst van de oorkonde verdacht; vermoedelijk lfter opgesteld.

1223 Voudrichem

"Facta autem sunt hec in Wolderinkem anno m0cc°XX°III^".

Richardis, abdis in Roermond, verklaart dat Theodericus, edelman ("nobilis vir") van Altena, het recht ("proprietas"), dat hij heeft op de hof Host"! (Heugten onder Maarheze), welke hof

("curtis") Reinarth van Hese van hem in leen hield met alle aanhorigheden in akkers, bossen etc., aan de kloosterkerk te Roermond en haar monialen, die daarin God dienen, heeft gegeven om eeuwig te bezitten. Aangezien haar orde vrijgesteld is van het betalen van de kleine tienden en van de novale tienden zal het genoemde klooster ieder jaar aan de kapel in Marnesen (Maarheze) £6n vierdonc ("ferto") betalen.

Getuigen waren: Th., abt van Berne, Gerardus, graaf van Gelre, Theodericus, graaf van Kleef en Florens, graaf van Holland en genoemde Th(eodericus) van Altena, Godescalcus, proost, Arwiscardus en Wolterus en Henricus van Borch en vele andere betrouwbare en vrome lieden.

Afschr. in Cartularium I nr 1 (a) Codex fol. 41. Inv. nr 2 (b) Cartularium II fol. 51. Inv. nr 2, in Middel-Nederlandse vertaling. (c) Munsterabdij

Gedrukt in L.A.J.W. Sloet. Oorkondenboek der graafschappen Gelre en Zutfen. Deel I pag. 473 bis naar afschr. (b).

Opmerking: Afschr. (b) heeft bovendien "cum integro spacio latbroeck et sius prediis, pascuis, pratis et iuribus seu pertinentiis universis iacens ab alia parte aquae vel rivi defluentis ab ipso molendino versus curtim Hoeght."

Afschr. (c) heeft een dienovereenkomstige vertaling. Is dit een latere interpolatie?

1) Heugten wordt als volgt gespeld: Host, Hoeght, Hoechden; Maarheze: Marnesen, Marresia, Mareze. •

69. 1225 maarl" 1 - 24

"Actum anno dominice incarnationis MOCC[^] vicesimo secundo mense Martio ".

Petrus, abt van St Remigius te Reims en zijn convent, verklaren verkocht te hebben aan de eerwaarde vrouwe R(ichardis), abdis van de H.Maria te Roermond, en het convent van die plaats hun hof "curtis" van Hertene (Herten) bij Roermond met al zijn aanhorigheden voor 150 Keulse mark met alle rechten op de terugverwerving van al het eventueel verloren gegaan bijbehorend goed. Verder verklaren zij, dat deze verkoop is gedaan behoudens het recht, dat de voogd van genoemde hof daar op had.

Afschr. in Cartularium I nr 11. Inv. nr 1. Munsterabdij

+ Indien deze acte v<5<5r 25 maart verleden is, moet het 1223 zijn, daar men te Reims de boodschapstijl gebruikte, waarbij het nieuwe jaar de 25e maart begint.

Oorkondenboek G&Z 1223.03.24

70. 1223

Theodericus bij de gratie Gods ¹heer van Altena schenkt 3 bunder van zijn allodium onder Mierde aan het klooster Postel.

Camps I nr 125

1) Door deze passus en het ontbreken van getuigen wordt de tekst verdacht.

71. 1224 + februari 28 Heinsberg

"Datum in Heinsberg anno incarnationis dominice M⁰CC^oXXIV^oIII^o kalendas Martii".

Th(eodericus), heer van Heinsberg, verklaart dat hij op verzoek van R(ichardis), abdis van Roermond, en het gehele convent afstand gedaan heeft van alle recht ("omnis iustitia"), welk hij had in de hof "curtis" van Hertene, die de kerk van de H.Remigius van Reims had verkocht aan het klooster van de H.Maria in Roermond, doch dat hij wat betreft dit recht voor zich en zijn nakomelingen de wereldlijke rechtspraak ("iudicium seculare") behoudt en een jaarrente van 13 Keulse solidi en 6 malder haver.

Getuigen waren: heer Alblinus, schenker, heer Lambertus van Lumburg en heer Reinardus Scermus, ridders, en heer Hisilbertus, proost.

Afschr. in Cartularium I nr 15. Inv. nr 1 Munsterabdij

+ Indien men de Paasstijl bezigde moet het 1224 zijn.

Afschr. in Linssen nr 94

Oorkondenb. G&Z 1224.02.28

72. 1224 .juni 8-16

De abdis en het convent van de Munsterabdij te Roermond enerzijds en de voogd Dirk, patroon van de parochiekerk aldaar, alsmede Albert, pastoor van die kerk, anderzijds, sluiten een overeenkomst inzake de rechten en plichten van de abdij ten aanzien van de parochie Roermond.

Oork.boek G&Z 1224.06.16

73. 1224 juni 14 Roermond

"Datum apud Ruremunde XVIII° kalendas junii ¹ ^ pontificatus domini Honorii pape III anno octavo".

Cunradus, bisschop van Porto en S.Rufina, pauselijk legaat, neemt op verzoek van de abdis en het Cisterciënser convent hen persoonlijk en de plaats, waar zij God dienen onder zijn bescherming en die van de Heilige Roomse Kerk, benevens alle goederen, die zij bezitten of in de toekomst zullen bezitten, in 't bijzonder de hof "curtis" van Hertene (Herten) bij Roermond met alles wat er bij hoort, welke de abt en het convent van Reims aan hun verkocht hadden, uitgezonderd het recht van de voogd van die voornoemde hof, welk recht bestaat uit de wereldlijke rechtspraak "iudicium seculare" van de voogd in de genoemde hof, en een jaarrente van 13 Keulse solidi en 6 malder haver, zoals hij, Cunradus, gezien heeft, dat beschreven staat in een acte van voornoemde abt en convent en ook in een acte van Theodericus, voogd van die hof, nl. dat laatstgenoemde behalve het voornoemde afstand doet van al zijn rechten, die hij in die hof had.

Afschr. in Cartularium I nr 12. Inv. nr 1 Munsterabdij

1) Vermoedelijk is Junii een verschrijving voor Julii. XVIII Kalendas Junii (15 mei) zou de Idus van mei zijn. De legaat Cunradus is 5 mei nog in Parijs, daarna in Vertus (ca. 120 km ten oosten van Parijs). 25 mei is de eerste acte van hem in Luik. In een acte van dezelfde Cunradus voor Rolduc, die 1224 juni 19 gedateerd moet worden, staat eveneens foutief Junii i.p.v. Julii geschreven. (Franquinet, Kloosterrade pag 95. Zie ook: Bohmer, Regesta imperii V, 2 pag 1523-1524)

Afschr. in Linssen nr 94

74. 1224 juni 16 Maastricht

"Datum Traiecti anno dominice incarnationis millesimo ducentesimo vicesimo quarto, sexto decimo Kalendas Julii". Gerard, graaf van Gelre, verklaart, dat hij liever wilde, dat zijn moeder Richardis, die buiten het land in de Cistercienser orde wilde treden, in eigen land in die orde ging leven, en hij en zijn echtgenote Margaretha, samen met hun zoon Otto, derhalve Richardis met broeders en monialen van de Cistercienser orde met ere in hun stad Roermond hebben binne^eleid en de kloosterkerk "ecclesia" van de H.Maria, aldaar op hun landgoed "predium" gebouwd, met veertig er omheen liggende percelen "areae" en drie percelen, die een zekere Hermannus, met de Gans¹ / genaamd, er bij heeft gevoegd, tot redding van hun zielen eh die van hun ouders en voorouders aan God en de H.Maria hebben opgedragen, die goederen overdragend aan Richardis in dat klooster abdis en het convent om ten eeuwigen dage te bezitten. Daarenboven het patronaatsrecht van de kerken te Gelre, nl. Nieuwkerk en Aldekerk (Kr. Geldern, Rhl.), met de gehele tienden en bossen en andere aanhorigheden; eveneens het patronaatsrecht van de kerk te Wettene (Vetten, Kr. Geldern, Rhl.) en van die te Rodhe (Venray) met dezelfde aanhorigheden. Hij beslist, dat de tienden van deze kerken moeten blijven zoals zij nu zijn en de bossen zonder zijn toestemming niet gerooid noch ontgonnen mogen worden, en aan de genoemde kerken broeders van genoemd klooster als vicarii benoemd moeten worden. Bovendien schenkt hij een mark voor het licht in de kerk uit de gruit jaarlijks te betalen, en zoveel gruit als het klooster nodig heeft voor bier, bovendien vier solidi uit een half tijnsgoed "mansus" in Hamme (Herten). Verder een molen te Rura (Roer-Herten) en het vierde gedeelte van een morgen bij de hof "curia" Muckenbruke (Muggenbroek-Roermond). Verder mag het klooster geen goederen, uiteindelijk aan de graaf behorend, zonder zijn toestemming verwerven, terwijl alle genoemde goederen aan de graaf zullen terugvallen, indien het klooster zonder zijn toestemming verplaatst wordt.

Getuigen waren: de edelman "nobilis vir" Henricus van de Berg "de Monte" en Waltherus van Eile, verder Gerhardus van Barsdunc en zijn broeder Henricus, Arnoldus van Wachteldunc, Gerhardus van Rothem, Theodericus, voogd van Roermond, en Nycolaus schrijver "scriptor".

Twee originelen, 11n met rode, 66n met groene zijden staart. De zegels zijn verloren. Inv. nr 3.
Oorkondenboek Gelre & Zutphen 1224.06.16.

Afschr. in Cartularium I nr 2. Inv. nr 1 Munsterabdij
Gedrukt in A. Manrique, Cisterciensium seu verius ecclesias-
ticorum annalium a conditio Cistercio, Lugduni 1659, T. IV
pag. 152.

L.A.J.W. Sloet, Oorkondenb. der Graafschappen Gelre en Zutfen.
Deel I. pag. 479» naar het origineel met groen zijden staart.
De verschillen met het origineel met rode zijden staart zijn
aangegeven.

- 1) "cum Auca". De zinsnede over Hermannus met de Gans ontbreekt
in het origineel met rode zijden staart.
- 2) Het origineel met rode zijden staart en het afschrift in Car-
tularium I hebben "Hertene" i.p.v. "Hamme".

Oorkondenboek G&Z 1224.06.16

1224 .juni 17 Maastricht

"Datum Traiecti^v Kalendas Julii pontificatus domini Honorii
pape tercii VIII°".

Cunradus, bisschop van Porto en S. Rufina, pauselijk legaat,
verklaart, dat hij de plaats en alle tegenwoordige en toekom-
stige goederen van het Cistercienser klooster te Roermond onder
zijn bescherming en die van de Heilige Roomse Kerk stelt, en wel
in he.t bijzonder het klooster van de H.Maria van Roermond en 40
er om heen liggende percelen "areae" , het patronaatsrecht van de
kerken te Gelre, te Wetthene (Wetten, Kr. Geldern, Rhl.) en Rode
(Venray), een mark zilver jaarlijks voor het licht uit de gruit
in Roermond en zoveel gruit als het klooster nodig heeft om bier
te maken voor zich en zijn huishouding "familia". Verder de schen-
king van 4 Keulse solidi te Hertem en een vierde gedeelte van een
morgen bij de hof "curtis" van Moggenbruke (Muggenbroek-Roermond).
Bovendien de gehele tiend zoals die is vastgesteld en behoort bij
bovengenoemde kerken, en een molen in Rura (Roer), hetgeen allemaal
door Gerard, graaf van Gelre en Margaretha, zijn vrouw, en Otto
hun zoon, aan het klooster is geschonken.

Afschr. in Cartularium I nr 6. Inv. nr 1 Munsterabdij

Oorkondenb. G1224.06.17

1 224 .juni 17 ^ ''

"..... XV° Kalendas Julii pontificatus domini Honorii pape
tercii anno octavo".

Cunradus, bisschop van Porto en S. Rufina, pauselijk legaat, be-
krachtigt op verzoek van de abdis van het klooster van de monia-
len in Roermond, een overeenkomst, gemaakt tussen haar en het con-
vent enerzijds en Th(eodericus), voogd en in het bezit van het
patronaatsrecht, en Albertus, pastoor van de kerk van die plaats,
anderzijds over de rechten van beide partijen voornamelijk t.a.v.
de geestelijke verzorging der parochianen en de inkomsten daaraan
verbonden.

Afschr. in Cartularium I nr **23**. Inv. nr 1. Munsterabdij

- 1) Tekst van de akte, vooral wat betreft de tweede helft, ernstig
beschadigd en gedeeltelijk onleesbaar.

Getuigen o.a.: Henricus van Kuik, ridder; Theodericus van Merheym; Gerardus, ridder, 7 schepenen van Roermond.

Oorkondenb. G&Z 1224.06.17 B

1224 augustus 21

"Datum Colonie anno Domini M^oCC^o vicesimo quarto VII ^ Kalendas Septembris".

Conradus, bisschop van Porto en Rufina, pauselijk legaat, vraagt een ieder, aangezien het zusterklooster van de H.Maagd Maria te Roermond van de Cistercienser orde in de grootste armoede haar werk verricht en het liefdevol is, dezen, die de ijdelheden en het gewoel der wereld achter zich lieten, diepe genegenheid te betonen, vooral diegene, die in de wereld de noodzakelijkste levensbenodigdheden niet mogen zoeken, daar zij gebonden zijn aan hun gelofte van gehoorzaamheid aan de regel en ook niet voldoende eigen middelen hebben, en verplicht hen bovendien aan dit klooster aalmoezen en ondersteuning te geven. Allen, die vanwege een pelgrimage of uit devotie naar dit klooster komen, wordt krachtens speciale opdracht van de paus en krachtens het legaat, 20 dagen van de hun opgelegde boetedoening kwijtgescholden; een aflaat van 40 dagen wordt verleend aan alien, die hierheen komen uit devotie of vanwege een pelgrimage en hun goederen op de feestdagen van de H.Maagd, op de dag van de wijding van dit klooster, hetgeen 1 oktober is, de dag voor de wijding en 3 dagen erna, op de dag van de wijding van het altaar van de heilige Nicolaus en^x Egidius, welk altaar hij daar zelf gewijd heeft op de 12e juni en de 2 dagen daaraan voorafgaand.

Afschr. in Cartularium I nr 32. Inv. nr 1. Munsterabdij

1) "pridie Idus Julii" d.i. 14 juli, vermoedelijk een beschrijving voor "pridie Idus Junii" d.i. 12 juni, aangezien de pauselijke legaat Conradus wel in juni in Roermond is geweest doch zijn aanwezigheid in die stad op 14 juli met het oog op zijn itinerarium zeer onwaarschijnlijk moet worden geacht.

Oorkondenboek G&Z 1224.08.21

1224 augustus 29 Duisburg

"Datum apud Dusburg anno Domini M^oCC^o vicesimo quarto, quarto Kalendas Septembris " .

Conradus, bisschop van Porto en S. Rufina, pauselijk legaat, verklaart, dat hij ingevolge bijzonder mandaat van paus Honorius en zijn raacht als legaat aan het Cistercienser klooster van Roermond toestaat, dat zij de opbrengsten van de kerken van Nieuw- en Aide kerk (Kr. Geldern, Rhl.) en van de kerk van Wethene (Wetten, Kr. Geldern, Rhl.) in het Keulse diocees, en van Rode (Venray) in het Luikse diocees, waarvan zij het patronaatsrecht van graaf Gerard van Gelre gekregen hebben, ten eeuwigden dage tot nut van hun klooster gebruiken, behoudens het recht van de bisschoppen van

de diocesen. Tevens staat hij hun toe, dat zij broeders van de orde van de H. Bernardus 1/ voor de zielzorg van die kerken voordragen, die als vicaris deze kerken bedienen en aan hen in wereldlijke, aan de bisschop in geestelijke zaken ondergeschikt zijn.

Afschr. in Cartularium I nr 7. Inv. nr 1. Munsterabdij

Opmerking: Het stuk zou gezegeld zijn met het zegel van Conradus, bisschop van Porto en S. Rufina.

1) "Sancti Augustini" is geradeerd en vervangen door "Sancti Bernardi".

Oorkondenboek GVZ 1224.08.29

79. 1224

Theodericus, heer van Altena, doet een schenking aan het klooster Postel, bestaande uit -g- mark Keuls en keurmede uit de kerk van Mierde.

Getuigen: Wilhelmus en Engelbertus, gebroeders, Egidius Berto, Gislebertus de Tilebort, Daniel de Uucte, Godefridus de Cessenic, Gislebertus de Horst, Theodoricus de Gore, Conradus de Hubertinge, Gerardus, prior van Postel, Bartolomeus, kloosterling van Postel, Regoldus, kapelaan, en Henricus en Marsilius, ridders (militum) van Stensele.

Camps I nr 128

80. 1224

Imaina, vrouwe van Altena, oorkondt, dat haar man, Theodericus van Altena, zijn tiend in de villa Brustheim heeft geschonken • aan zijn neven en erfgenamen Wilhelmus en Engelbertus.

Ernst Hist.Limb. Ill 417 noot 1

1224

81. Theodericus, heer van Altena, schenkt de kerk van Nunhem aan de abdij Averbode.

Cartul.abdij Averbode

82. 1225 "^februari 17

"Anno MCCXXV opten seventhienden dach des maent februarii".

Johannes van Moers, prior, Henrick Taetzen, rentmeester, en heer Peter, kapelaan van de kant van Richardis, abdis in Roermond, en Engelbert Snellen, rentmeester van de heer van Altena, en Jan Borckelman en Heynen Uuttenbroick, laten van de hof van Houghten (Heugten) geven de volgende omschrijving van de grenzen van de hof van Heugten: eerst aangrenzend aan de Toym boven de hoeve, beneden de "leymkuylen", zo de weg op tot een "roede placken" boven het Bieskensven tot in Kemerken, hetwelk recht tegen Kemerken's ven ligt tot halfweg het Latbroek en Maris (Maarheze).

Van daar op Eyckerbroek tot in de Aa, de Aa op tot aan de Heugter molen. Van de molen tot de moleneik langs het broek tot aan de kruiseik, waar drie landsheren aan plegen te palen. Van daar langs het broek naast de hoeve tot aan de Toym.^J

Afschr. in het gedeelte vd<5r Cartularium II fol. 41 ^{v°} • Inv.nr2
Munsterabdij

- 1) Indien men de Paasstijl bezigde moet het 1226 zijn. Verraodelijk is echter de acte geantidateerd, aangezien het middelenederlands in acten in die tijd niet gebruikelijk was en genoemde personen eveneens in die tijd niet te plaatsen zijn.
- 2) Waarschijnlijk verwant met torn of tumulus, voorhistorische grafheuvel. Zie S.H. Winkelmolen. Budel en Cranendonk voorheen en thans, pag. 43. Budel 1960

Camps I nr. 130; het afschr. is 15e eeuws. Het komt alleen voor in het Cartularium van de Munsterabdij.

63. (1227 mrt 25) 1228 maart 25

"Datum anno Domini M^oCC^oXXVIII^o".

Henricus, aartsbisschop van Keulen, verklaart, dat hij mede met instemming van de betreffende aartsdiaken en de deken en het gehele kapittel van Xanten en van St. Severinus te Keulen en op raad van alle vooraanstaanden van Keulen "primi Colonienses" toestaat aan de abdis en het Cistercienser convent in Roermond om de opbrengsten van de kerken van Nieuw- en Aldekerk (Kr. Geldern Rhl.) en van de kerk in Wethene (Wetten Kr. Geldern Rhl.), waarvan zij het patronaatsrecht van graaf Gerard van Gelre gekregen hebben, tot nut van hun klooster ten eeuwigen dage te gebruiken. Verder staat hij hun toe seculiere priesters voor de zielzorg van genoemde kerken door middel van de deken van de plaats voor te dragen. De priesters in Nieuw- en Aldekerk moeten tevreden zijn met de omschreven toelage, evenals de priester in Wethene.

Afschr. in Cartularium I nr. 4. Inv. nr. 1. Munsterabdij

Opmerking: Het stuk zou gezegeld zijn met de zegels van Henricus, aartsbisschop, Godefridus, proost van Xanten, de aartsdiaken van Keulen, de proost Henricus van St. Severinus te Keulen en de deken en het kapittel van Xanten en het kapittel van St. Severinus te Keulen. '

Oork.boek G&Z 1228.03.25

84. 1227 September

Gerardus, graaf van Gelre, bevestigt de akte, die zijn vader Otto gesloten heeft met de bisschop en de kerk van Luik, sprekende over verdrag, overeenkomst en manschap.

Bormans Cart. St.Lambertus I nr. CLXXXIX

85. 1228 maart 24/25 - 1229 april 15/14

De abt en het convent van Kamp verklaren, dat de Munsterabdij te Roermond een dochter is van de abdij Kamp.

Oorkondenboek G&Z 1229.04.14

86. 1228 mei 24 Luik

"Datum Leodii anno Domini M^oCC^oXX^oVIII^o IX° Kalendas Junii".

Hugo, bisschop van Luik, verklaart, dat hij met instemming van de aartsdiaken van de betreffende plaats aan de abdis en het Cistercienser convent in Roermond toestaat om de opbrengsten van de kerk in Rode (Venray), waarvan zij het patronaatsrecht van Gerard, graaf van Gelre, gekregen hebben, tot nut van hun klooster ten eeuwigen dage te gebruiken. Ook staat hij toe, dat zij een priester, broeder van de orde van de H. Bernardus,) of indien zij dit liever willen, een wereldlijk priester voor de zielzorg in genoemde kerk aan de aartsdiaken voorstellen.

Deze priester moet tevreden zijn met de omschreven toelage: zijnde 25 malder rogge, 10 malder haver en 10 malder gerst. Afschr. in Cartularium I nr. 5. Inv. nr. 1. Munsterabdij

Opmerking: Het stuk zou gezegeld zijn met het zegel van Hugo, bisschop van Luik.

1) "Sancti Augustini" is geradeerd en vervangen door "Sancti Bernardi".

Oorkondenboek G&Z 1228.05.24

87. 1228 juni 30 Perugia

"Datum Perusii II° Kalendas Julii pontificatus nostri anno Secundo" .

Paus Gregorius IX maant aartsbisschoppen en bisschoppen, abten en priors, dekens, aartsdiakens en aarts priesters en andere prelaten aan, ingevolge een verzoek van de in Christus beminde dochteren, de abdis en het convent in Roermond, op te treden tegen degenen, die hen onrecht aandoen, door hen in hun bezittingen aan te tasten en hun privilegies te schenden. Zij moeten de leken excoimuniceren, de geestelijken uit him ambt ontzetten en tevens het daaraan verbonden recht op inkomsten inhouden tot dat aan voornoemde zusters geheel en al genoegdoening is gegeven. Bovendien moeten zij de landgoederen "villae", waar landerijen "bona" liggen, die aan de zusters toebehoren, maar door bovengenoemden toegefe'igend zijn, onder interdict leggen.

Afschr. in Cartularium I nr. 30. Inv. 1. M\msterabdij

Opmerking: Deze oorkonde is nagenoeg identiek aan de oorkonde, die paus Honorius III 23 januari 1223 uitvaardigde.

Oorkondenboek G&Z 1228.06.30

88. Gerardus, graaf van Gelre, oorkondt, dat Wilhelmus, ridder, voogd te Beke, goederen die hem aanbestorven waren na dode van zijn vrouw Goderadis, de zuster van de voogd van Echit, op verzoek van Richardis, abdis van Roermond, heeft overgedragen aan (de abdij Eppinghoven ? ?).
- Sivrf 9 sub. 8
Sloet 513
89. 1229 februari
Hendrik (i), aartsbisschop van Keulen, verzoekt graaf Ferrand van Vlaanderen en Henegouwen, de graaf van Gelre, die van de kerk van Keulen het graafschap Kempine en de voogdij Pedele in leen houdt, te helpen, dat hij deze goederen verkrijgt en zijn recht daaraan bewaart.
- Knipping III reg. 677
Camps I nr. 148
90. 1229 juli 4 Maastricht
"Acta sunt hec anno Domini incarnationis M^{CC}^{XXIX} I^{IIII}[^]
Nonas Julii in choro sancti Servatii in Traiecto Leodien-
sis dyocesis"..
- Aleydis, dochter van wijlen B(aldewinus) van Altena, weduwe van Johannes in Potte en echtgenote van Henricus van Arken-
tel, verklaart verkocht te hebben aan R(ichardis), abdis, en
het convent van het klooster van de H.Maria in Roermond een
vrij goed "allodium", waarvan zij de eigendom en het bezit
zegt te hebben, nl. 15 bunder vruchtbaar land gelegen in de
plaats "villa", die Hedele (Heel) wordt genoemd, voor de som
van 15 Keulse marken, in aanwezigheid en met toestemming van
haar echtgenoot. Zij verklaart bovendien de voile eigendom
en het ledige bezit overgedragen te hebben, voor uitwinning
in te staan, af te zien van de exceptio pecuniae non numera-
tae et non traditae etc.)
- Getuigen waren H(enricus), ³ ^ deken, G(ererudus), ^ cantor..
Ar(noldus), ^' econoom "cellerarius" en meester B(oidinus) ⁴
kanunniken van de kerk van St.Servatius.
- Origineel op perkament, Inv. nr. 40. Munsterabdij
Afschr. in Cartularium I nr. 17. Inv. nr. 1. Hierin is een
regel na de vermelding van de getuigen overgeslagen.
- Gedrukt in M.K.J. Smeets, Romeins-rechtelijke sporen in 13e
eeuwse oorkonden, in: Opstellen over recht en rechtsgeschie-
denis aangeboden aan Prof. Mr. B.H. Hermesdorf, Deventer
1965, 261 - 262.
- Oorkondenboek G&Z 1229.07.04
Opmerking: De 3 zegels, van de kerk van St.Servatius en 66n
van het klooster van de H.Maria te Roermond en 66n van de
echtgenoot Henricus van Arken-
tel, welk zegel Aleydis gebruik-
te bij gebrek aan een eigen zegel, zijn verloren.

3 Zie voornoemd artikel van M.K.J. Smeets.

(1229 october 22 - 1231 november 11)
Zonder datum (waarschi.jnli.jk rond 1230)

Otto, graaf van Gelre, verklaart ¹- het klooster van de H. Maagd te Roermond te stichten en met goederen te begiftigen, hiertoe aangespoord door Richardis, abdis te Roermond, en zijn overige verwanten "amici" en gesteund door het advies van zijn raden "consiliarii".

Getuigen waren: Henricus van de Berg "de Monte", Fridericus van Ridene Gozwinus van Stralen, Gerhardus, drost "dapifer", Hugo, priester "sacerdos".

Afschr. in Cartularium I nr. 3. Inv. nr. 1. Munsterabdij

Gedrukt in L.A.J.W. Sloet. Oorkondenboek der Graafschappen Gelre en Zutfen. Deel III pag. 532 bis met weglating van "patronatum ecclesie Wethene cum totali decima et silvis ac ceteris attinentiis suis".

1) Met nagenoeg dezelfde bewoordingen als in de acte van zijn vader dd. 16 juni 1224. Reg. nr. **19**.

2) Redene is veranderd in Ridene.

Oorkondenboek Gelre en Zutfen 1231.11,11.

voor 1230

(De heer van Horn ?) schenkt de kerken van Haelen en Roggel aan de abdij van Averbode.

Cartularium abdij Averbode

1230) januari 2 Luik

"Datum Leodii anno Dominice incarnationis M^{CC}^{XXIX} quarto Nonas Januarii".

Johannes, bisschop van Luik, verklaart, dat Aleydis, dochter van wijlen Baldewinus van Altena, weduwe van Johannes van Pottthe en echtgenote van Henricus van Arkentele, verkocht heeft aan Richardis, abdis, en het convent van het klooster van H.Maria in Roermond een vrij goed "allodium", waarvan zij de eigendom en het bezit zegt te hebben, nl. **15** blinder land gelegen in de plaats "villa", die Hedele (Heel) wordt genoemd, voor de som van 35 Keulse marken ^), in aanwezigheid en met toestemming van haar echtgenoot. De voile eigendom en het ledig bezit heeft zij overgedragen, zij staat in voor uitwinning, ziet af van de exceptio pecuniae non numeratae et non traditae etc. 3)

Getuigen waren: Theodericus, abt van de St. Jacob, Baldewinus, aartsdiaken, Johannes, deken, Amarricus, oudste cantor "cantor maior", Henricus de Beaumont, meester Petrus, eerste leraar "summus scolasticus", Johannes van Gorscenis, kanunnik van de Grote Kerk in Luik en vele anderen.

Afschr. in Cartularium I nr. 18. Inv. nr. 1. Munsterabdij

Oorkondenboek Gelre en Zutfen 1230.01.02

Gedrukt in M.K.J. Smeets, Romeins-rechtelijke sporen in 13e eeuwse oorkonden, in : Opstellen over recht en rechtsgeschiedenis aangeboden aan Prof. Mr. B.H. Hermesdorf, Deventer 1965, 263 - 264.

- 1) De datum van de acte is 1230 aangezien bij de datering de Paasstijl is gebruikt. Deze werd in die tijd in de Luikse acten gebruikelijk. Bovendien had de verkiezing van Joannes van Eppes tot bisschop van Luik pas plaats op 27 mei 1229, zodat de acte niet vóór die datum gegeven kan zijn. Zij moet bovendien posterieur zijn aan de eigenlijke verkoopacte van 4 juli 1229, reg. nr. 29.
- 2) Vijfendertig marken, zulks in tegenspraak met de acte van 4 juli 1229, waarin als koopprijs vijftien marken wordt vermeld.
- 3) Zie voornoemd artikel van M.K.J. Smeets.

1230 februari 26 Hedele (=Heel ?)

Theodericus, heer van Altena, ontslaat zeker land in zijn villa Drunen (Hunen), dat de abdij van Berne bezit, van alle lasten, uitgezonderd een cijns van 4 denarien Hollands.

Getuigen: o.a. Theodericus de Gore, Arnoldus, 00m van de oorkonder, S. Both, W., broer van de oorkonder, B. de Domo, Jacobus ridder (miles) de Hedele.

Camps I nr 149

1230 maart 4

Dirk van Altena verkoopt met toestemming van zijn neven Willem en Engelbert van Horn aan het klooster Hocht 53 bunder van zijn leengoed te Bursene (Boorsheim) en de tiend van 21 bunder akkerland voor 200'Luiks.

X

Maasgouw 1895 biz 73 - 74

Publ. 1926 biz 206 - 207

1230 (Rurgemunde)

Heinricus de Dicka (Dyck), aartsdiaken van Luik, bevestigt de overdracht door Fredericus, proost van de kerk van St. Marie en Georgius, van de hoven (curtes) in Volte en Elenhoven met 2 visvijvers, een bos en novalien bij de vijver en het bos bij Wassenberg, de parochiekerk van Wassenberg met de kosterij, de parochiekerk van Havert, een cijns van 3 solidi Keuls te Bruns-culen, 3 denarii te Lovenich, 12 denarii uit de novalia te Wassenberg uit het huis van Mechtildis, weduwe van Jacobus de smid, 18 denarii uit Totheim bij Geldern aan het kapittel van Wassenberg.

Getuigen: Johannes, deken van Linne, Everardus, kanunnik van Sufteren, Heinricus de Erperode, kanunnik van Xanten, Theodericus en Rutgerus, kanunniken in St.Odilienberg, Gerardus, plebaan in Roermond (Rurgemunde), Theodericus, voogd aldaar, meester Andreas, (magister), meester Ricaldus, kanunnik van St.Petrus te Luik.

Lacomblet II nr 168

97. 1250

Dirk van Altena samen met zijn neef Willem van Home draagt zijn slot Altena en zijn allodia in Zuid Holland in leen op aan de graaf van Holland.

van Mieris I 207

98. 1251 in de vasten (in Ophoven)

Henricus, heer van Helpenstein, verkoopt met toestemming van zijn zoon, zijn zuster en haar man, aan het Cistercienser convent van Ophoven een moeras (paludem) met een molen daarop voor 5° marken Keuls en 15 mansiones voor 15 marken Keuls. Getuigen: Thomas de Doverak, Sibertus de Hukelhoven, Renerus, dapifer van Heldekerode, Arnoldus de Rothen, Wilhelmus genaamd Solidus (Schelling) en Godefridus Rufus, ridders.

Lacomblet II nr 170

99. 1231 november 11 Lovanii

Othto, graaf van Gelre, ziet ten behoeve van zijn grootvader Henricus, hertog van Lotharingen (en Brabant) af van zijn graafschap van (St.Oeden-) rode na 2000 mark Keuls ontvangen te hebben krachtens overeenkomst tussen zijn vader Gerardus en genoemde Henricus.

Camps I nr 155

100. 1231 december (Keulen)

Hermannus, graaf van Vernenburg, draagt zijn allodium in de villa Thore en zijn hof voor 200 mark op aan Otto, graaf van Gelre, en ontvangt het van hem weer in leen.

Getuigen: o.a. Goswimus de Stralen, advocatus de Ruremunde, miles, magister Daniel, Gerardus de Barsdunc, miles.

Sivre 16 biz 58 - 59

Sloet nr 550

Habets Thorn I p. 11

101. 1231.

o o o

"Acta sunt hec anno Dominice incarnationis M CC XXXI ".

De abdis en het convent van de H.Maria in Thoren (Thorn) verklaren, dat Theodericus Vegebosch en Wigerus van Eike, ridders, zekere gronden, die zij van hen in erfpacht houden, en al wat hierbij kan aanwassen, en die gelegen zijn op ("supra") de oever van de Maas op zeker eiland bij Wesheym (Wessem), met hun toestemming aan R(ichardis), abdis, en het convent van de H.Maria in Roermond verkocht hebben voor de som van tien marken. Zij behouden zich het recht voor op twee solidi Luiks, die de abdis en het convent van Roermond jaarlijks op St.Remigius moeten betalen en bovendien op twee solidi Keuls als keurmede bij het overlijden van de oudste moniale.

Afschrift in Cartularium I nr. 19. Inv. nr. 1. Munsterabdij

102. 1231.

Goswinus van Borne verkoopt aan het klooster van O.L.Vr. te Ophoven bij Wassenberg de tienden van Blerick en Berkele.

Afschrift in Publ. de la Soc.hist. dans le duché de Limb.VII p.304

103. 1232.

Arnold, graaf van Loon, hecht zijn goedkeuring aan de verkoop der tienden van Blerick aan het klooster van Ophoven.

Afschrift in Publ. de la Soc.hist. dans le Duché de Limb.VII p.306

104. 1232 September 24, Anagni.

"Datum Anagnie octavo Kalendas Octobris pontificatus nostri anno VI^".

Paus Gregorius (IX), zich richtend tot de in Christus beminde dochteren, het convent en klooster te Roermond, zegt toe, dat hij aan alien, die jaarlijks op de geboortedag van de Maagd maria dit klooster, datter hare ere gesticht is, bezocht hebben, twintig dagen zal kwijtschelden van de hun opgelegde boetedoeningen, overwegend dat zij die het feest ter ere van de roerarijke maagd, die het heil der wereld in zich droeg, in vrome devotie vieren hiermede vergiffenis van zonden verdienen.

Afschrift in Cartularium I nr. 33.- Inv. nr. 1. Munsterabdij

Oorkondenb. G&Z 1232.09.24.

105. 1233 .juni

Johannes, bisschop van Luik, oorkondt, dat aan abt en convent van Averbode zijn geschonken door Arnoldus, graaf van Loon:

- de kerk van Kosen en van Brusthem;
door Theodoricus, heer van Altena, deels geschonken, deels verkocht
- de kerken van Winsemale en Nuenhem
- de tienden in Mirda (Mierde)
- een deel van de grote en kleine tiend in Rosusterne (Roosteren)
- \ van de gehele tienden van Brusthem

Camps I nr. 169

106.

1234 februari 13> Rome.

"Datum Laterani XVII Kalendas Martii pontificatus nostri anno septimo".
1

Paus Gregorius (IX) staat de abdis en het convent van Roermond van de Cistercife'nser orde toe, overwegend dat zij lofwaardig zich uitstrekken naar hetgeen voc5r hen ligt, dat indien de stichters van hun klooster of andere gelovigen zouden verkiezen in dit klooster begraven te worden, dit geoorloofd is, zolang als zij niet geexcommuniceerd zijn of het interdict over hen is uitgesproken of als het woekeraars betreft.

Afschrift in Cartularium I nr. 52. Inv. nr. 1. Munsterabdij

Opmerking: In de arenga wordt een gedeelte uit de brief van Paulus aan de Philippenzen geciteerd nl. Philippenzen 3 vers 13 en 14; Broeders, ik voor mij acht niet, dat ik het reeds begrepen heb, maar 66n ding:" vergetende hetgeen achter mij ligt en mij uitstreckende naar hetgeen voor mij ligt", jaag ik naar het doel om den prijs der roeping Gods, die van boven is, in Christus jesus.

Oorkondenb. G&Z nr. 1234.02.13

107- 1234 februari 15> Rome.

"Datum Laterani XV^ Kalendas Martii pontificatus nostri anno VII^".

Paus Gregorius (IX) staat de abdis en het convent van Roermond toe om, wanneer het land onder interdict ligt en zolang zij hier niet de oorzaak van waren en het interdict niet speciaal over hen is uitgesproken, erediensten te houden achter gesloten deuren, zonder de klokken te luiden en op fluistertoon.

Afschrift in Cartularium I nr. 31. Inv. nr. 1. Munsterabdij

Oorkondenb. G&Z 1234.02.15

108. 1234⁺april 12, Nassau.

"Actum anno incarnationis Dominice M^CC^XXXIIII^ Idus Aprilis in Nassaowe".

H., graaf van Nassowe, verklaart, dat hij en zijn echtgenote Meltildis met hun kinderen geschonken hebben aan de monialen van de H.Maria te Roermond van de Cistercienser orde zekere eigendommen nl., wijngaarden, akkers en cijnsen bij Confluentia (Koblenz), die zij gekocht hadden van Burchardus van Kuvurda.

Getuigen waren: Rorichus de Oudere ("Senior") en zijn broer Enulfus van Duzzenowe, Enulfus van Nassowa en zijn broer Sifridus van de Rots ("Saxo").

Afschrift in Cartularium I nr. 21. Inv. nr. 1. Munsterabdij

Gedrukt in L.A.J.W. Sloet. Oorkondenboek G&Z. Deel II p.577 bis.

+ In geen geval is hier de Paasstijl gebezigd, daar 13 april 1234 daarin niet voorkomt; het jaar 1234 loopt in de Paasstijl nl. van 23 april tot 8 april.

109. "Acta sunt hec anno Dominice incarnationis M^oCC^oXXX^oI^oII^o mense Julio".

Theodericus, voogd en in het bezit van het patronaatsrecht van de parochiekerk in Roermond, verklaart dat hij met zijn echtgenote Fridola en met toestemming van zijn kinderen voor zeventien Keulse marken heeft verkocht aan de abdis en het convent van de H.Maria in Roermond twintig Keulse solidi, die dezen hem jaarlijks moesten betalen voor de kleine tienden of voor elk ander recht, dat hij op tweeënveertig percelen ("areae") die zij bezitten, had, zoals dit in een bevestiging door wijlen C(onradus), bisschop van Porto en pauselijk legaat, van een vergelijk tussen hem en het convent omschreven was.+

Getuigen waren: Gerardus, pastoor ("plebanus") van Roermond, Cono, Thomas, Jacobus, priesters, Gerardus, schout, Gunterus, Joannes, Cunradus, Lambertus, Henricus en Henricus, Basileus en Gerardus, schepenen van Roermond, Godefridus, Sipertus, Gozwinus en Reinerus en vele anderen.

Afschrift in Cartularium I nr. 22. Inv. nr. 1. Munsterabdij

Gedrukt in L.A.J.W. Sloet. Oorkondenb. G&Z. Deel II p.579 bis.

+ Zie de acte dd.17 juni 1224 in Cartularium I nr. 23.

Oorkondenb. G&Z. 1234.07.51

110. 1234 december

G., heer van Borne, oorkondt, dat hetgeen hij nabij Born bezit in leen houdt van de graaf van Loon, evenals zijn huis aldaar.

Bormans Cart.St.Lamb. I nr.259

111. 1254

Jan van Aps, bisschop van Luik, schenkt zijn goedkeuring aan den verkoop der tienden van Blerik aan het klooster van Ophoven.

Afschrift, uitgegeven in Publ. de la Soc.hist. dans le duché de Limburg VII p.507

112. 1235

Wilhelmus, bij de gratie Gods ¹ 'graaf van Kessel, bepaalt welke bedragen 22 met name genoemde personen in Kessel jaarlijks dienen te betalen aan de abdij van Camp, tezamen uitmakende een mark zilver (141 denarien 1)' voor een jaargetijde voor de moeder van zijn vader Henricus.

(Onder de personen 2 molendinariii, 1 pistor, 1 caupo)

Getuigen o.a.: Hermannus, sacerdos de Kesle, Theodericus, scultetus

1) Door deze passus is de tekst verdacht.

Sloet nr. 578.

Na 1255 (1238 ?)

113. Uda, abdis, en geheel convent (van het Munster) te Roermond (Roregemunde), oorkonden Benigne, dochter van Heribertus en Lysabeth als zuster opgenomen te hebben zonder aanspraak te maken op haar erfenis.

Getuigen: Hartlevus, abt van Camp, Jutta, abdis in Uphovin.

Die Kolner Schreinsbucher des 13. und 14. Jahrhunderts, nr668

113A. 1236 februari 5 (Keulen)

Hendrik I, aartsbisschop van Keulen, oorkondt, dat de monnik Randolph van Altenberg al zijn goederen te Eylich, met toestemming van zijn broer Johan van Bleyse, vroeger aan het klooster Fiissenich heeft verkocht voor 250 mark.

Getuigen o.a.: Gerardus de Randenrode, Rutgerus en Wilhelmus de Brempt (Bremeth).

Regesten Erzbischofe KSln III nr.845

113B. 1256 maart

Hendrik I, aartsbisschop van Keulen, neemt het nieuwe Cistercienserklooster te Dalheim met de goederen verworven van de edelheer Hendrik van Helpinsein en verdere bezittingen in bescherming.

Regesten Erzbischofe Koln.

114. 1256 juni, Aken.

"Acta sunt hec apud Aquis in capitulo nostro anno Domini M^{CC}^{XXV} l^o mense lunio".

Sibodo, deken, en het kapittel van de H.Maria te Aken verklaren, dat zij hof ("curia") en tienden te Budele (Budel) met alle aanhorigheden na instemming en overleg met Conradus, hun cantor, aan wiens ambt deze goederen verbonden waren, afgestaan hebben aan de abdis en het convent van de H.Maria te Roermond, onder het beding, dat voornoemd klooster aan de cantor jaarlijks op de jaardag van St.Andreas tien marken betaalt en in de week na Pasen acht Keulse marken te Aken, waarheen het klooster dit geld op eigen risico dient te vervoeren. Bovendien moet het klooster jaarlijks 66n mark betalen aan Henricus van Widemortel en zijn erfgenamen, daar Henricus een leenverhouding met de cantor heeft.

Afschrift in Cartularium I nr.55* Inv. nr. 1. Munsterabdij

Gedrukt in L.A.J.W. Sloet. Oorkondenboek G&Z. Deel II p.599 bis

Opmerking: Het stuk zou gezegeld zijn met de zegels van "onze kerk" de H.Maria te Aken, deken en cantor.

Camps; I nr.181

114A. 1256 tussen .juni 26 en oktober 17

Hendrik I, aartsbisschop van Keulen, oorkondt, dat Arnold van Lohusen, ridder, de vrucht- en bloedtienden, die deze hield van Rutger van Brempt en die van de aartsbisschop, tegen een erfpacht van 2 malder tarwe, 10 malder rogge, 12 malder gerst en 6 malder "haspilkorn" in de hof Eversole te leven, heeft overgegeven aan de abdijs van Camp.

Getuigen o.a.: Daniel de Bachem, ridder.

Regesten Erzbischofe Koln III nr.860

115. 1256 november 10

Henricus, graaf van Kessel, sticht in de parochiekerk van zijn dorp (villa) Kessel het altaar van St Catharina met - twee missen per week en schenkt daartoe de hof (curtem) in Kessel bij het moeras (paludem) naast het mansus genaamd Haddenray en naast het goed genaamd Op den Parick, 1 malder rogge 's jaars te Barlo uit het goed van wijlen Ewardus de molenaar, 4 vat en 2 hoenders 's jaars te Kessel int een veld (campus) bij de hof van St Catharina en het goed van Parick, 10 penningen int het Cremersgoed, 6 penningen 's jaars van Tilmannus de Rade, 6 penningen 's jaars van Ewardus Hove die betaald worden door Ewardus de Vlent, 6 penningen 's jaars van Arnoldus, textor, uit het huis Conen tot Eighoef, 1 penning 's jaars van Matilia de Stoede, 1 penning 's jaars van Arnold Philippi, 6 penningen 's jaars van Winandus servitor.

Aanwezig: Petrus, rector van de kerk van Kessel, Hendricus (geestelijke), secretaris van de oorkonder, Godefriduszoon en Bert, ridder in Barlo, mannen van de oorkonder.

Sloet 591

116. 1256 december 15

De graaf van Gelre doet manschap van hetgeen hij van de bisschop van Luik in leen houdt, waarvan de onderdelen zullen bepaald worden door arbiters, te weten de proost van Tret (?) (=Tiel ?), heer Henemant d'Otoncour, namens de graaf, en heer Gillion de Barbenchon en meester Lambert de Halos namens de bisschop, waaraan de graaf en bisschop zich zullen houden.

Bormans Cart.St Lamb. I nr.294

Naar afschr. in oud-Frans in Libri Chartarum IV fol.160

Zie **00k** Sloet nr.595

117. 1256 december 16

Otto, graaf van Gelre, verbindt zich zijn heer, de bisschop van Luik, te verdedigen onder zekere voorwaarden.

Bormans Cart. St Lamb. I nr.295

Vgl. Sloet nr.594

IvLify

118. Tussen de edelheer, Wilhelmus de Hurne en abt en convent van St Pantaleon te Keulen, wordt een scheidsrechterlijke uitspraak gedaan in een geschil over de schade die eerstgenoemde geleden zou hebben aan, zijn rechten als voogd wegens ruiling van goederen te Bith, waarbij de jaarlijkse rente van 14 mark die Wilhelmus moet uitkeren wegens Wessem wordt verlaagd tot 10 mark.

Getuigen o.a.: Reynoldus de Hedele, ridder, Cunradus de Wnnerwerde, Gevardus en Johannes, verwanten van W. de Hurne.

Benno Hilliger; Die Urbare von S.Pantaleon in Koln;

1902, biz. 1 59-¹⁴⁰; ^ Volgens Corsten, Annalen Hist. Verein p.179 is dit Obbicht.

119. 1237 juni apud Dalheym.

Gedolfus van Assеле verkoopt aan de Mariakerk in Ophoven zijn grote en kleine novaaltien te Gratem tegen een jaarrente van 10 malder tarwe en 15 malder haver Roermondse maat.

Schloss Haag 1220.

120. 1257 September 21

"Datum apud Wassenberch anno gratie millesimo ducentesimo tricesimo septimo ipso die Mathei apostoli et evangeliste".

Geraerdus, heer van Wassenberch, verklaart, dat hij de bestierders der hoven ("curtes") en goederen van het klooster van Roermond vrijdom schenkt van schatting en tol, wanneer zij zijn rechtsgebied of bezittingen betreden.

vo

Afschr. in Cart. II fol. 121 . Inv. nr. 2. Munsterabdij
Gedrukt in L.A.J.W. Sloet. Oorkondenboek G&Z. Deel II p.606
bis.

Opmerking: Het stuk zou gezegeld zijn met het zegel van Geraerdus .

Oorkondenboek G&Z. 1237.09-21

121. 1258 juni 4, Echt.

o o °

"Actum et datum aput Echte anno Domini M CC XXX octavo sexta feria post Trinitatem".

Otto, graaf van Gelre, verklaart, dat hij zijn hof ("curia") in Eile (Eyl), gelegen in Gelre, welke Gerardus, de schout ("schultetus"), van hem in leen houdt, op aandringen van zijn edellieden ("nobiles viri") en van bovengenoemde Gerardus aan de monialen van de H.Maria te Roermond schenkt onder dit voorbehoud, dat genoemde monialen of hun vertegenwoordigers niet op

de hof ("curia") verblijven, maar slechts jaarlijks de pacht ontvangen, welke hij gewoon was van deze hof te ontvangen.

Getuigen waren: Wilhelmus, graaf van Kessele, Wilhelmus van Home, Lodewicus van Randenrode, Gozwinus van Milne, Florencius van Bathenborch, Gozwinus van Borne, Ruthgerus van Bremth, Thomas van Drile en vele anderen.

Afschr. in Cart. I nr.44. Inv. nr. 1 en Cart.II fol.83 Inv. nr.2. Munsterabdij.

Gedrukt in L.A.J.W. Sloet, Oorkondenboek G&Z. Deel II p.615 bis.

O&SLSU:

Opmerking: Het stuk zou gezegeld zijn met het zegel van graaf Otto van Gelre. In het afschrift in Cart. II schrijft men de namen der getuigen anders dan in Cart.I; "Wilhelmus, comes de Kessell, Wilhelmus de Huerne, Lodewicus de Randenraede, Goeswinus de Milne, Florentius de Batenborch, Goeswinus de Burne, Ruthgerus de Brempt, Thomas de Dryele".

Oorkonde is verdacht; zie ook de getuigen bij de akte van 1263 november 16.

122. 1258 augustus

Abt en convent van St.Nicolaas te Brauweiler verkopen aan de kerk van Xanten o.a. haar hoven te Burthe)en te Salmen) (Swalmen ?) met alle grond, weide, water, bos, mannen enz. voor 120 marken sterling.

Sivrd 9 sub.9

Sloet nr.609

Urkundenbuch Xanten p.97 geeft anno 1239

1) In Regesten Erzbischofe Koln III nr.921 geeft "Schwalmen" en Borth. Birten ligt vlak bij Xanten; niet ver van Amern-St. Anton ligt het gehucht Schwaam, dat eerder in aanmerking komt.

122A. 1239 december /Of Birth t.o.v. Elmpt. In de rekeningen van

/van Xanten komt Swalmen niet voor.

Conrad van Hochstaden, aartsbisschop van Keulen, beveelt de deken en korbisschop van St.Georg te Keulen maatregelen te nemen tegen onderdrukkers van het Cistercife'nserinnenklooster Ophoven onder verwijzing naar een pauselijke bul van 1 maart 1229.

Regesten Erzbischo'fe Koln III nr.971

123. 1240 maart 1

"Anno Domini M^{CC} quadragesimo Kalendas Marcii".

Henricus, heer van Kuic, verklaart zijn tienden in Hertem en in Merheim (Merum) zowel grote als kleine tienden verkocht te hebben aan de abdis en het convent van de H.Maria te Roermond met alle aanhorigheden, de tienden van het voedsel der dieren

van zijn bovenhof ("curtis superior") in Merheim uitgezonderd, voor honderdenzeventig Keulse mark, in aanwezigheid en met medeweten van zijn zoon Albertus en zijn broers, heer Rutger van Herpen, Godefridus, kanunnik te Xanten, en Theodericus. Verder de tienden in Uunnenwerde (onbekend), die Rutger van Herten van hem in leen houdt onder die voorwaarde, dat indien Rutger die tienden wil verkopen, voornoemde abdis en convent als eerste gerechtigd zullen zijn tot kopen. Indien zijn voornoemde bovenhof buiten de omgrachting van de versterking ("castrum"), waarin deze nu gelegen is, geplaatst of gebouwd wordt of door verkoop aan een ander daarbuiten komt te liggen, dan zal de hof tot betaling van de kleine tienden gehouden zijn net als de andere hoeven ("domus") van voornoemd dorp ("villa") Merhem ("Merum"), d.w.z. het voorbehoud van de tienden van het voedsel der dieren zal dan vervallen zijn.

Getuigen waren: Cuno, prior van Roermond, Thoma, Jacobus en Gerardus, priesters, meester Fridericus van Kuic, heer Th. van Altena, heer Wilhelmus van Hurne, Jacobus van Mirlar, Sibeto van Asselle en Hermannus, diens broer, Johannes van Cruigten, Gunterus, Theodericus, Lambertus, Henricus en Gerrardus, schepenen te Roermond.

Afschrift in Cartularium I nr.38. Inv. nr. 1. Munsterabdij

0€1 TH

Opmerking: Het stuk zou gezegeld zijn met het zegel van de graaf van Gelre en van Hinricus, heer van Kuic, zelf.

+ Indien men de paasstijl bezigde moet het 1241 zijn.

Afschrift in Linssen nr.94.

1240 September

"Anno Domini M^{CC}^{XL} mense Septembris".

Godefridus van Schinna verklaart de voogdij van de hof ("curtis") in Herten, welke hij in leen hield van heer Th. van Valkenburg, aan de abdis en het convent van de H.Maria te Roermond met medeweten van zijn vrouw Juliana en hun kinderen Theodericus en Winandus en hun andere kinderen, voor vijfendertig Keulse marken verkocht te hebben met alle daaraan verbonden rechten

Getuigen waren: Cuno, prior van Roermond, Thoma en Jacobus, priesters, Theodericus, voogd van Roermond, Godefridus van Limburg, Gutterus en Gerkinus, schepenen te Roermond, Walcerus, eens voogd in Herten en vele anderen.

Afschrift in Cartularium I nr.37. Inv. nr.1. Munsterabdij

Opmerking: Het stuk zou gezegeld zijn met de zegels van Godefridus van Schinna en Theodericus, voogd van Roermond.

Afschrift in Linssen nr.94.

06Z HI

125. 1240 oktober 9

"In festo sancti Dionisii"

Theodericus, heer van Althena (Altena), oorkondt dat hij aan de monniken van het klooster St.Elisabethsdal dat op zijn allodium is gelegen, eens en voor altijd het derde deel van de gehele tiend in Brede (Maasbree) en het patronaatsrecht van de parochiekerk in deze plaats heeft afgestaan. Daarnaast schonk hij de kloosterlingen uit zijn allodium bij Werde (Stevensweert) 17 bunder land, dat hij gekocht had van Watgherus van Werde; dit land zou Theodericus in eigendom terugkrijgen, wanneer hij aan het klooster een andere, gelijkwaardige inkomstenbron zou toevijzen. Eveneens schonk de heer van Altena 12 malder rogge waarvan immers voldoende was in zijn hof te Werde, jaarlijks te leveren door hen die de landerijen ervan bebouwen of in leen houden. Ook deze cijns zou vervallen, wanneer Theodericus ter vervanging een ander inkomen zou verschaffen. Voor kleding kregen de monniken een jaarrente van 3 mark, op te brengen door de pachters van zijn land te Hedel (Heel) /, de Bremete genaamd, dat hij gekocht had van Florentius van Horst, en ^ mark uit de smalle tiend van Brede. Uit de inkomsten van het visrecht te Waldrechem (Woudrichem) bedeelde Theodericus de kloosterlingen een jaarrente van 30 Keulse schelling toe voor de aankoop van wijn; evenzo ieder jaar 2000 haringen; voorts een bunder weiland bij Kessenich waarop de paarden van het klooster zouden kunnen grazen. Ten gunste van St.Elisabethsdal zag Theodericus ook af van zijn aandeel in het patronaatsrecht van de kerken te Watfute (Waldfeucht) en Brunesrode (Braunsrath); verder wees hij de kaulieten het kloosterterrein met alles wat erbij hoorde en het dichtbij het klooster gelegen bosje toe; tenslotte het vruchtgebruik in het bos Roghelabroc en Ghestele, dat in gemeenschappelijk gebruik is van Buchnem (Buggenum), Nuhenem (Nunhem), Roghele (Roggel) en Halen (Haelen). Zegelaar is de oorkonder.

Origineel op perkament, inv. nr.90, het zegel is verloren.
Afschriften op perkament en papier, inv. nrs.90, 92 en 220.

1) Vlg's Hr van de Boel is dit Hedel (N.Br.)

N.B. Druk: Miraeus-Foppens, Opera, IV, Brussel 1748, blz.549>
M.J.Wolters, Notice historique sur l'ancien comté de
Homes, Gent 1850, biz.269-270; A.Wolters, Necrologium,
in: PSHAL 17 (1880) biz.5-6-

RAL St.Elisabethsdal.

Linssen nr.95 biz.25

126. 1240 november 8

"Latum anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo mense novembri feria quinta ante festum beati Martini".

Wilhelmus, heer van Hoerne (Horn), oorkondt dat hij en zijn

broer Higgebertus, ridder, de schenkingen van hun oom Theodericus aan het klooster St.Elisabethsdal bevestigen.

Afschrift op perkament, inv. nr.93.

RAL St.Elisabethsdal.

127. 1240

"Anno Domini M^oCC^oXXXX^o ".

Th., heer van Valkenborch, bevestigt de overdracht door de heer Godefridus van Scinne van de voorgedij van Herten aan de kerk van de H.Maria te Roermond de kerk van welke Godefridus van hem in leen hield, vrijwillig aan hem afstond, heeft hij, op diens verzoek en aanraden en op dat van andere gelovigen, de voorgedij overgedragen aan genoemd convent.

Afschrift in Cartularium I nr.39« Inv. nr.1. Munsterabdij

Opmerking: Het stuk zou gezegeld zijn met de zegels van O(tto), graaf van Gelre en van Th., heer van Valkenborch en van heer Godefridus van Scinne.

Afschrift in Linssen nr.94.

128. 1241 voor maart 31

"Actum anno Gratie millesimo ducentesimo quadragesimo".

Robertus, bisschop van Luik, oorkondt dat hij het klooster St.Elisabethsdal, gelegen in zijn diocees, op het allodium van Theodericus, heer van Althena (Altena), onder zijn bescherming stelt en bevestigt de schenkingen, door bovengenoemde aan het klooster gedaan.

•

Een opsomming van deze schenkingen volgt.
Zegelaar is de oorkonder.

Origineel op perkament, inv. nr.91, het zegel is verloren.
Afschriften op perkament, inv. nrs.92 en 93.

N.B. Druk: E. Schoolmeesters, Les R[^]gestes de Robert de Thourrotte, prince-~~e~~veque de Lifege, in : Bulletin de la Societ^e d'Art et d'Histoire du diocese de Li&ge 15 (1906) biz.89.

RAL St.Elisabethsdal

129. 1241 juni 17

"Acta in Rudorp anno Domini M[^]CC[^] quadragesimo primo XV kalendas mensis julii".

Theodericus, heer van Althena (Altena), oorkondt dat hij omwille

van zijn zieleheil zijn allodium te Rosusteren (Roosteren) met al zijn toebehoren zoals de molen, in eeuwig bezit schenkt aan St.Elisabethsdal; hieraan voegt hij een jaarrente van 1 mark te Rebroogen en keurmedigen en een halve "mansus" Hexathen (Exaten).

Afschriften op perkament, inv. nrs.112 en 113.

RAL St.Elisabethsdal.

130. 1242 juni 24

Henricus de Spaneym, heer van Heinsbergh, en Agnes, echtelieden, incorporeren met toestemming van Robertus, bisschop van Luik, de parochiekerk van Heinsberg in de kanunnikenkerk van St.Gangulfus te Heinsberg.

Ubersicht Inhalt kleinere Archive Rheinprovinz dl.2 biz.175

131. 1242 juni, Roermond.

"Acta sunt hec in ecclesia de Ruremunde, anno Domini M^{CC}^{XL} secundo mense Junio".

N., heer van Saffinberg, verklaart dat hij de twaalf malder koren, die Theodericus van Nile van hem in leen hield en zonder hem er in te kennen verkocht had aan de' abdis en het convent van de H.Maria te Roermond, aan voornoemd klooster schenkt.

Getuigen waren: Vrouwe Oda, abdis, C(un)o, prior en het gehele convent, Th(eodericus), voogd te Roermond en G., diens zoon, Wilhelmus van Morshouen, Hinricus van Tiutio en vele anderen.

CK?X XL

Afschrift in Cartularium I nr.36. Inv. nr. 1. Munsterabdij

Gedrukt in L.A.J.W. Sloet. Oorkondenboek G&Z. Deel II p.635 bis.

132. 1243 maart 3

Adolf, graaf van der Mark, verkoopt aan Otto, graaf van Gelre, de goederen krachtens erfrecht verkregen van de heer van Kriekenbeek en de curtis Rufsosteren (Roosteren).

Getuigen o.a.: Godefridus, zoon van Theodoricus, voogd van Roermond, ridder, Theodericus van Milendonk, Rutger van Brempt.

Sloet 635.

133. 1243 augustus

Wilhelmus, heer van Altena en van Horne, oorkondt van de graaf van Loon in leen te houden het gerecht genaamd "grefleke gerigthe" en het gerecht in Nedergeystingen, dat de graaf had en alle

recht en macht en heerlijkheid van de villae tussen Geystinge en Maschenberge en de versterking en villa van Horn, Heel (Hedele), Nunhem (Nuneheim), Bucgenheim, Haelen (Halen), Roggel (Roegele) en Hamescheym. Idem houdt hij van de graaf in leen diens mannen "vogtlude" genaamd verblijvende tussen Geystingen en Maskenberge en van Geystingen tot Werthe "ubi allodium de Werthe durare contuigit'." Indien genoemde mannen onder persoonlijke jurisdictie van de graaf staan, blijven ze dat, evenals de burchtmannen (of burgers ?) (burgenses) van de graaf, indien zij na jaar en dag in steden (burgis et villis) van de graaf burgers geworden zijn. Dienstmannen van de oorkonder, vogtlude genaamd, die jaar en dag onder de graaf blijven zullen vrij zijn. Oorkonder geeft in handen van de graaf alle allodia tussen Geystingen en het kasteel van Montenacken nabij St. Truiden en ontvangt ze in leen terug. Gezegeld door oorkonder en de graaf van Loon.

Bormans en Schoolmeesters: Cartulaire de l'Eglise Saint Lambert de Likge I; Bruxelles 1893 nr.371 biz.456-458+•

Linssen nr.95 biz.65-67.

Akte is verdacht; slechts bekend uit een laat afschrift.

+ Bormans vermeldt:"Charte nr.176, original avec un fragment de sceau". Het stuk is ook bekend uit een vidimus van 1-6-1367 van het kapittel van St.Lambert. Libri chartarum IV fol.32 en afschrift in Libri chartarum II nr.227.

1 34. 1243 october 5 (apud Rurmunde).

"In crastino Francisci".

Theodoricus, ridder, voogd van Roermond, staat al zijn rechten af op de kerk van St.Trudo in Orsbeck (Orsbeke), in trecensu, quam in censu, capitali et in hominibus et in omnibusjaliis, aan abt Thomas (van St.Truiden).

Linssen 95 biz.8-9.

Piot; Cartulaire de l'abbaye de Saint Trond p.214 met jaartal 1245.

Linssen nr.53 biz.2; geeft als jaartal 1245

135- 1243 Keulen.

"Datum Colonie anno Domini MCCXLIII".

Conrardus, aartsbisschop van Keulen, zich richtend tot meester H., koster ("thesaurarius") en meester V., kanunniken van de Heilige Apostelen in Keulen, beveelt hen met pauselijk gezag, hetwelk hem in dit gebied toekomt, dat zij diegenen, - die bezittingen of zaken of huizen van de zusters of huisge-

noten van het klooster van Roermond van de Cistercienser orde binnengedrongen zijn of zich op onrechtmatige wijze van de aan hen nagelaten erfenissen meester gemaakt hebben, hetzij het gewaagd hebben over deze zusters de excommunicatie of het interdict uit te spreken of tienden in hun bezit vóór het Generaal Concilie en met eigen handen of op eigen kosten bebouwd, te ontwringen aan hen zonder respect voor de pauselijke privileges, - met een openbare excommunicatie met brandende kaarsen moeten treffen, als het leken betreft; betreft het clerici of reguliere kanunniken of kloosterlingen, dan moeten zij hen uit hun ambt en beneficie ontzetten, terwijl geen restitutie mogelijk zal zijn alvorens genoemde zusters volledig genoegdoening is gegeven. Zowel leken als seculiere geestelijken, die vanwege hun gewelddadig optreden in de boei der vervloeking geslagen zijn, verdienen hiervan bevrijd te worden, wanneer zij met een schrijven van de diocesaan bisschop bij het pauselijk gezag komen.

Plaatsen, waarin goederen van voornoemde zusters en hun huisgenoten gewelddadig in hun bezit worden gehouden, moeten zij, zolang als dit duurt, onder interdict houden.

Afschrift in Cartularium II fol.137 ^vo« Inv. nr.2.Munsterabdij

Oorkondenboek G&Z 1244.04.02.

1 3 • 1244 februari 24 (Roermond).

Conrad van Hochstaden, aartsbisschop van Keulen, sluit, met medewerking van Otto, graaf van Gelre en Hendrik, graaf van Sayn, vrede tussen Hendrik, hertog van Brabant, en Dirk, graaf van Hochstaden, zijn broederszoon, welke laatste de burcht Daalhem aan de hertog afstaat.

Regesten Erzbischofe Koln III nr.1122
Sloet (1243 februari 23) 633

Getuigen o.a.: Wilhelmus, heer van Altena, Otto, heer van Wickrath, Gerardus, heer van Randenrath.

135B. 1244 maart (Keulen).

Conrad van Hochstaden, aartsbisschop van Keulen, verleent een aflaat aan het Cistercienserinnenklooster te Dalheim in het dekenaat Wassenberg.

Regesten Erzbischofe Koln III nr.1134. .

136. 1244 juni 2, Maastricht.

"Acta sunt hec in capitulo nostro IIII Nonas Junii anno Domini M^oCC quadragesimo quarto".

N.(Otto), proost, G(eraerdus), deken, en het gehele kapittel van St.Servatius te Maastricht verklaren aan de abdis en het convent te Roermond van de Cistercienser orde hun goederen in

Egt (Echt), de hof ("curtis") met akkers, opbrengsten en alles wat er bijhoort, de grote en de kleine tienden, ook van de nieuw bebouwde en nog te bebouwen gronden, het patronaatsrecht van de parochiekerk van Egt, bovendien tienden, zowel grote als kleine te Werda (Stevensweert) met alles wat er bijhoort en alle goederen en alle rechten, die zij daar hebben, te hebben afgestaan, onder het beding, dat abdis en convent jaarlijks/hun vijftien Luikse ponden betalen, de dag na Maria Lichtmis hetzelfde bedrag en de Zondag na Pinksteren veertien ponden.
/op Kerstmis.

Afschrift in Cartularium I nr.41. Inv.nr.1. Cart.II fol.93.
Inv. nr.2. Cart.II fol.93 vo. Inv.nr.2, in Middel-Nederlandse vertaling. Munsterabdij. Sivrf 32.

062 m

Opmerking: Het stuk zou gezegeld zijn met het zegel van de kerk van de H.Servatius, de proost en de deken. In het afschrift in Cartularium II wordt "Echt" i.p.v. "Egt" en "Weerde" i.p.v. "Werda" geschreven en "Otto" i.p.v. "N" en "Gerardus" i.p.v. "G".

1244 juni, Keulen.

"Datum Colonie anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo quarto mense Junii".

Conraerdus, aartsbisschop van Keulen, overweegt dat de eigen mogelijkheden niet wel voldoende zijn en de kerk van de H.Maria in Roermond, reeds lang op prijzenswaardige wijze begonnen aan haar gebouwen, het verdient dat deze voltooid worden en dat de opbrengsten tot ondersteuning van de religieuzen van de Cistercienser orde niet voldoende zijn. Hij Scheldt veertig boetedagen ("carena"), begane zonden, verbroken beloften, indien men er op terugkomt, en beledigingen jegens vader en moeder zonder geweldpleging kwijt aan alien, die op de jaardag der wijding van deze kerk nl. op de dag van de H.Remigius en drie dagen hiervoor of hierna of ook op de dag van de wijding van het altaar van de H.Nycholaus en van de H.Eligius, de 12e juni, en eveneens drie dagen hiervoor of hierna en ook op de feestdagen Pasen en Pinksteren en bij de afzonderlijke plechtigheden van de H.Maria, een bezoek hebben gebracht uit vroomheid en tot voltooiing van de bouw van genoemde kerk of ter ondersteuning van genoemde religieuzen aalmoezen hebben gegeven.

Afschrift in Cartularium II fol.133. Inv. nr.2. Munsterabdij

Gedrukt in L.A.J.W. Sloet. Oorkondenboek G&Z. Deel II pag.

650 ter.

Oorkondenboek G&Z 1244.06.30.

1245 januari 9

Hendrik, proost van Xanten, staat aan het kapittel aldaar af de inkomsten van de goederen te Borth en te Swalmen en de tiend te Repelen, doch behoudt die te Honnepe, Rinderen en Husen voor de proosdij.

139. 1245 februari 23

"Datum anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo quarto octavo Kalendas Martii".

Edewardus, heer van Huerne (Horn), voogd in Budele (Budel), hecht zijn goedkeuring aan de overdracht van de vrije eigendom en de tienden in Budel, die door de proost en het kapittel van Akenften behoeve van het Cistercienser klooster te Roermond gedaan werd tegen een jaarlijkse betaling, alhoewel Edewardus op die goederen een voller recht kon laten gelden uit hoofde van zijn voogdij aldaar.

Afschrift in Cartularium II fol.56. Inv. nr.2. Munsterabdij

OfrL S

Opmerking: Origineel in het Rijksarchief in Nrd-Brabant.

140. 1245 maart 8

"Datum Lugdini VIII[^] Idus Martii pontificatus nostri anno secundo".

Paus Innocentius (IV), zich richtend tot de abdis en het convent van het klooster te Roermond van de Cistercienser orde staat toe, dat zij de bezittingen en goederen, zowel roerende als onroerende, die aan de zusters, die uit de wereld in hun klooster toevlucht zoeken, toe zouden behoren, als zij in de wereld leven, vrijelijk mogen ontvangen en behouden.

Afschrift in Cartularium I nr.40. Inv. nr. 1. Cart.II fol.124
Inv. nr.2. Munsterabdij

Oorkondenboek G&Z nr.1245.03.08

140A. 1245 april (Keulen).

Conrad van Hochstaden, aartsbisschop van Keulen, beveelt proost, prior en scholaster te Heinsberg het klooster Ophoven te beschermen onder verwijzing naar een pauselijke bul van 1 maart 1229.

. Regesten Erzbischo'fe Koln III nr.1184

141. 1245 juni, Keulen.

"Datum Colonie anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo quinto mense Junii".

Conraerdus, aartsbisschop van Keulen, heeft altaren van de H. Andreas en de H.Elizabeth gewijd in de kerk van de H.Maria te Roermond. Daar deze gemeenschap de voltooiing van de reeds begonnen bouw aldaar niet kan voleinden zonder de aalmoezen van gelovigen, vraagt hij, dat men op de dagen der wijding deze kerk bezoekt en liefdegaven schenkt. Dan zullen veertig boetedagen ("carena") kwijtgescholden worden.

Afschrift in Cartularium II fol.133. Inv. nr.2. Munsterabdij

Oorkondenboek G&Z. 1245-06.30

141A. 1245

Hendrik, heer van Heinsberg, schenkt met toestemming van Conrad, aartsbisschop van Keulen, het patronaatsrecht van de kerk van Brachelen aan het Norbertijnenstift te Heinsberg.

Regesten Erzbischofe Koln III nr.1227.

142. 1245

"Datum anno Domini M^{CC}^{XL} quinto".

N(Otto), proost, G(eraerdus), deken, en het gehele kapittel van de St.Servatius te Maastricht, verklaren dat de abdis en het convent van Roermond van de Cistercienser orde hun hof "curtis" in Egt (Echt) met alle aanhorigheden en tienden van die parochie en de tienden van Werde (Stevensweert) van hen houden tegen een jaarlijkse betaling en gedurende twintig jaar en meer gehouden hebben met alle recht en volheid, die hun toebehoorde.

Afschrift in Cartularium I nr.42. Inv. 1. Cartularium II fol.92 vo. Inv. nr.2. Munsterabdij

Gedrukt in L.A.J.W. Sloet. Oorkondenboek G&Z. Deel III p.660 bis. OS2. TO

Opmerking: Het stuk zou gezegeld zijn met het zegel van de kerk van St.Servaas.

142A. 1246 maart 31 (Rekklinghausen).

Conrad van Hochstaden, aartsbisschop van Keulen, oorkondt dat de klerus de diensten had neergelegd wegens gewelddaden in stad en bisdom Keulen door de hertog van Limburg, de graven van Kleef en Gulik en diens broer Walram, doch de diensten weer heeft hervat. Oorkonder zal de genoemden op 16 april bijeenroepen in Roermond; indien zij niet verschijnen schriftelijk genoegdoening eisen binnen 15 dagen, later eventueel excommuniceren en hun land in de kerkelijke ban doen.

Getuigen o.a.: Ot. de Wickerode, kanunnik van het domkapittel.

Regesten Erzbischofe Koln III nr.1237.

143. 1246 april 20 (van 10-20 april).

"Datum feria sexta post quasimodo continuata de die in diem a feria tertia precedente anno Domini millesimo ducentesimo quadragesimo sexto."

Gerardus van Bohanick, kanunnik en officiaal van de kerk van Luik, verklaart, dat de abdis en het convent van Roermond van de Cistercienser orde hem gevraagd hebben om Geldolfus en Goddefridus, die de afgelopen vijf jaar hun kleine tienden van Weerde (Stevensweert) hadden, van welke tienden de waarde voor elk jaar wel een vieriser "Ferto" van Keulse munt bedroeg, te veroordelen alles te betalen.

De officiaal veroordeelt, na het gevraagde overleg met rechtskundigen, Geldolphus zeven en een halve solidos en Godefridus tien Keulse solidos te betalen aan abdis en convent en hij veroordeelt hen in de kosten van het geding.

Afschrift in Cartularium II fol.99* Inv. nr.2. Munsterabdij

O&Z H

143A. 1246 april

Conrad van Hochstaden, aartsbisschop van Keulen, verleent een aflaat en beveelt de collectanten van het Cistercife'nserinnenklooster Ophoven in hun werk te steunen.

Regesten Erzbischofe Koln III nr.1244.

144. 1246 oktober 16, Lyon.

"Datum Lugdini decimo septimo Kalendas Novembris pontificatus nostri anno quarto".

Paus Innocentius (IV), zich richtend tot de abdis en het convent van het klooster te Roermond van de Cistercife'nser orde, staat toe dat zij de bezittingen en goederen, zowel roerende als onroerende, de leengoederen uitgezonderd, die aan de zusters, die uit de wereld in hun klooster hun toevlucht zoeken, toe zouden behoren, als zij in de wereld bleven, vrijelijk mogen ontvangen en behouden.

Afschrift in Cartularium II fol.124 vo. Inv. nr.2. Munsterabdij .

Opmerking; De acte van 8 maart 1245 is nagenoeg hetzelfde. In bovenstaande acte wordt alleen een uitzondering gemaakt voor de leengoederen.

Oorkondenboek G&Z nr.1246.10.16.

145. 1246, Heinsberg.

"Acta sunt hec apud Heynsberg in castro nostro anno Domini M^oCC XL sexto".

N. (Heinricus), heer van Heynsberg, verklaart dat de heer Gozuinus van Milne de tienden in Venlo verkocht heeft aan abdis en convent van de H.Maria te Roermond voor honderdvijfentwintig Keulse marken en tevens het daarbij behorende patronaatsrecht van de parochiekerk in Venlo.

Daar Gozuinus de voile eigendom hiervan niet kon overdragen, omdat hij tienden en patronaatsrecht van zijn bloedverwant Arnoldus van Milne in leen hield en Arnoldus die tienden en dat patronaatsrecht gelijkelijk van de heer van Heynsberg in leen hield, heeft hij aan Arnoldus en Arnoldus aan de heer van Heynsberg van de tienden en het patronaatsrecht afstand gedaan, echter onder het beding, dat de heer van Heynsberg tienden en patronaatsrecht zou overdragen aan de abdis en het convent van Roermond, waarvoor heer Gozuinus uit zijn eigen bezit te Milne (Millen) aan de heer van Heynsberg een molen, twaalf stukken zandgrond en twaalf stukken bosgrond, Brul geheten, schonk. De heer van Heynsberg heeft met instemming van zijn echtgenote,

vrouwe agnes, dochter van wijlen heer Theodericus van Heynsberg en naoverleg met zijn leenmannen "feodales" en dienaren "ministeriales" en met medeweten van al zijn kinderen, de tienden en het patronaatsrecht van de kerk van Venlo gegeven aan de abdis en het convent van Roermond van de Cistercienser orde.

Getuigen waren: Henricus, proost van Heynsberg, Cuno, prior van Roermond, heer Rutger van Wickerode, heer Godefridus van Wirst, bovengenoemde Arnoldus van Milne, Gerardus van Wrelenberg, Thoma van Were, Lambertus van Lunenbuch, . . . Schermus genoemd en Lambertus, diens zoon en vele anderen.

Afschrift in Cartularium I nr.43. Inv. nr.1. Munsterabdij

OG2. jQJ

Gedrukt in L.A.J.W. Sloet. Oorkondenboek G&Z. Deel II p.

667 bis.

Opmerking: Het stuk zou gezegeld zijn met het zegel van de heer van Heynsberg en van de heer van Milne. Uit deze rechts-handeling zijn geen rechtsgevolgen voortgevloeid. Het Premonstratenser klooster te Averbode wist dit patronaatsrecht te verwerven. Aldaar bevindt zich het origineel van deze acte.

1246, Roermond.

"Acta sunt hec in Ruremunde, anno Domini M^{CC}XL^{VI}".

H(inricus), heer van Kuic, verklaart, dat hij aan de abdis en het convent van de H.Maria te Roermond van de Cistercienser orde het patronaatsrecht van de parochiekerk in Herten, hetwelk hij in eigendom had, met toestemming van zijn zoon Albertus overgedragen heeft om voortaan in eigendom te hebben.

Getuigen waren: heer Wilhelmus van Altena, heer Johannes van Husden en heer Robertus, zijn broer, Johannes van Bruchusen, Cuno, prior van Roermond en vele anderen.

OS2 nr

Afschrift in Cartularium I nr.48. Inv. I, Munsterabdij

Opmerking: Het stuk zou gezegeld zijn met het zegel van H., heer van Kuic.

Afschrift in Linssen nr.94.

1246, Roermond.+

"Acta sunt hec Ruremunde coram villico et scabinis, anno Domini M^{CC} quadragesimo sexto".

H(inricus), heer van Kuich, verklaart zijn tienden in Herten van het gehele vrije goed "allodium", dat aan de abdis en het convent van Roermond toebehoort en gelegen is in het gebied van de parochiekerk in Herten, welks patronaatsrecht hij ook aan hen overgedragen heeft, verpand te hebben aan voornoemde abdis en convent voor negentig Keulse marken, hetzij het goed door de kloosterlingen zelf, hetzij door anderen bebouwd wordt. Hij

of zijn wettige erfgenamen kunnen tussen eind augustus en St.Petrus Stoel (22 februari), wanneer zij maar willen de tienden inlossen.

Afschrift in Cartularium I nr.47. Inv. nr.1. Munsterabdij

o&z nr t.%

Opmerking: Het stuk zou gezegeld zijn met het zegel van H (inricus), heer van Kuich.

+ Deze acte is van later datum dan de acte nr.48 in Cartularium I (regist nr.53), daar hier het patronaatsrecht van de kerk in. Herten reeds overgedragen blijkt te zijn. In de acte van 1 maart 1240 was reeds sprake van verkoop van de tienden in Herten door de heer van Kuic aan abdis en convent.

Afschrift in Linssen nr.94.

Ca.1250 +

De grenzen der voogdij van de hof "curtis" van Herten zijn de volgende. Zij beginnen bij de plaats Temteberg (Tintelberg) nabij een lindeboom, zich uitstrekkend tot Beulo, langs een kleine nederzetting "vicus" bij het gebied "area" bij Rubus en Rubus strekt zich uit tot Aventbruch en van Aventbruch tot Dumerich, van Dumerich tot Grundelose Merhe, vandaar tot Hake tot Home, tot het water Becke, van Becke tot Blickeworpe, vandaar tot de molen Uulperis en tot de plaats Brumberg en van Brumberg tot genoemde plaats Tenteberg (Tintelberg). In Tenteberg moet de rechter van Herten zitting houden en indien iemand zich te buiten gaat of een misdaad begaat wordt de boete van dat vergrijp aan de rechter van Herten gegeven, die dit verdeelt over degenen, waarover het verdeeld moet worden. Dit alles wordt bevestigd door de heer van Valkenburg met deze acte, die hij geeft aan het convent van Roermond.

Afschrift in Cartularium I nr.53. Inv. nr. 1. Munsterabdij

Gedrukt in P.S.H.A.L. 1888 "Beknopte geschiedenis der Proosdij van Meerssen" door Jos. Habets: pag. 103/4.

+ Deze acte is niet gedateerd. Vlgns Sivrl zou deze acte van ca.1250 zijn, echter vlgns J. Linssen van ca.1222, in verband met de verkoop van de hof door de abdij van Reims aan de Munsterabdij te Roermond. Over deze grensomschrijving schrijft J. Linssen in een artikel in P.S.H.A.L. 1954-1955 pag. 176.

1251 + maart, Heinsberg.

"Acte sunt hec in castro de Heinsberg anno Domini M^{CC}L^o primo mense Marcio".

Heinricus, heer van Heinsberg, verklaart dat hij en zijn vrouw Agnes de abdis en het convent van de H.Maria te Roermond van de Cistercife'nser orde geheel en al kwijtgescholden hebben van elke last van heffingen betreffende het bos, dat Engenhoven genoemd

wordt en gelegen is dichtbij Suiltheim (Suletheim ? ++) en door genoemd convent gekocht is van Gerardus, zoon van Rumbus, Hermannus, Bolle genoemd, en Godefridus, terwijl het niet van belang is of zij het bos tot bouwland maken of niet, zolang zij maar niet buiten de grenzen komen van wat gekocht is. Echter indien genoemd convent het vierde deel van dat bos, hetwelk Godefridus van Wlake in handen houdt, gekocht of verworven zou hebben, geldt voor dat gedeelte hetzelfde voorrecht.

Afschrift in Cartularium I nr. 50. Inv. nr. 1. Munsterabdij

Gedrukt in L.A.J.W. Sloet. Oorkondenboek G&Z. Deel II pag. 725 bis.

062 JH

Opmerking: Het stuk zou gezegeld zijn met het zegel van Henricus, heer van Heinsberg.

+ Indien men de Paasstijl bezigde, moet het 1252 zijn en dan is deze acte voor 31 maart 1252 verleden.

+ + Zie H. Hardenberg. De Koningshof Asselt en de oorsprong van Roermond in Historische Opstellen over Roermond en omgeving; Roermond 1951. P^g. 107.

149A. 1251 tussen juni 19 en September 3 (Neuss).

Conrad van Hochstaden, aartsbisschop van Keulen, geeft met toestemming van priores en het domkapittel aan Otto, graaf van Gelre, een "Hausstette" te Crikenbeke (Kriekenbeek) in de parochie Leuth, waarop vroeger een burcht stond, voor de bouw van een Cistercienser klooster. Otto draagt daarvoor een area Deversdunck onder Grefrath in leen op.

Getuigen o.a.: de graaf van Kessel, Gerardus de Randenrode, Gerardus de Wassenberg, Theodericus de Milendunch.

Regesten Erzbischofe Koln III nr.1639.

150. 1251 juli 31

"Datum Erbrechstein II Kalendas Augusti Indictione IX^a anno Domini M[^]CC primo, regni vero nostri anno tercio".

Wilhelmus, Romeins koning, gezwicht voor de smeekbeden van de in Christus beminde abdis en het convent van het klooster te Roermond van de Cistercienser orde, heeft dit klooster en degenen, die er vertoeven, gemeend te moeten beschermen en alles wat er bijhoort aan landerijen, bezittingen, renten, weiden, bossen, visgronden, hun testamentair nagelaten en andere goederen, roerende en onroerende, onder welke titel van koop, schenking, gunst, ruil, pacht, legaat of op welke andere rechtmatige wijze zij deze ook maar nu wensen of in de toekomst zullen kunnen verkrijgen. Bovendien heeft hij hun toegestaan vrijelijk te vragen, te ontvangen en te behouden de bezittingen en goederen, leengoederen uitgezonderd, die de zusters, die uit de wereld hun toevlucht in dit klooster zoeken en hier hun gelofte afleggen, als zij in de wereld gebleven waren, krachtend een erfenis of op wat voor wijze ook maar toegevallen zouden zijn. Wie zich

niet aan bovenstaande houdt, derft dertig gouden marken boete; de helft voor 's Rijks schatkist "camera", de rest voor degenen, die het onrecht leden, naar 's Rijks gewoonte.

Afschrift in Cartularium I nr. 49• Inv. nr. 1. Munsterabdij

Gedrukt in L.A.J.W. Sloet. Oorkondenboek G&Z. Deel II p.727ev.

Opmerking: Het stuk zou gezegeld zijn met het zegel van Wilhelmus, Romeins koning.

Sivr# nr. 32.

Oorkondenboek G&Z. 1251.07.31.

1251 September 28, Keulen.

"Datum Colonie quarto Kalendas Octobris pontificatus domini Innocentii pape quarti anno nono".

Broeder Hugo, presbyter van de H. Sabina, kardinaal, pauselijk legaat, richt zich tot de abdis en het convent van het klooster van Roermond van de Cistercienser orde. Allen, die op de inzegningsdag van de kerk van bovengenoemd klooster of de dag hiervoor of hierna uifdevotie hierheen komen, worden veertig dagen van de hun opgelegde penitentie kwijtgescholden, zo bepaalt hij.

Afschrift in Cartularium I nr. 45- Inv. nr. 6. Munsterabdij

Oorkondenboek G&Z 1251.09.28

1251 September 28, Keulen.

"Datum Colonie quarto Kalendas Octobris pontificatus domini Innocentii pape quarti anno nono".

Broeder Hugo, presbyter, kardinaal en pauselijk legaat, zich richtend tot de abdis en het convent van het klooster te Roermond van de Cistercienser orde staat hun toe de jaardagen van de patronen van hun klooster te vieren, ook al zou dit in strijd zijn met de statuten van him orde.

Afschrift in Cartularium I nr. 46. Inv. nr. 1. Munsterabdij

Oorkondenboek G&Z 1251.09.28 B

1251 november 2

Henricus, elect van Luik, staat ter vermeerdering van de dagelijkse uitkeringen aan de kanunniken van St.Lambert af de inkomsten der kerken van Vis# (Viseto), Landen (Landinis), Vertryck (Vertecke), Berg (Berk) en Plawinne ^{1^} (Flawaine) en doet afstand van het patronaatsrecht.

1) In dorso van het charter staat: "et de Hedele (Heel)".

Bormans: Cartularium St.Lambert 2 nr.497

1251 december 15

"Datum Lovanii mense decembri anno Domini 1251 in die beatae Luciae virginis gloriosae".

Henricus, hertog van Lotharingen en Brabant, verklaart, dat door tussenkomst van Otto, graaf van Gelre, tussen hem en zijn onderdanen enerzijds en de burgers van de stad Keulen anderzijds de volgende overeenkomst is gesloten: beide partijen kunnen onbezorgd door elkaars gebied gaan. Beide partijen zullen terecht staan, waar zij hun overeenkomsten hebben gesloten en er zal recht worden gedaan volgens het recht van de plaats van herkomst.

Medebezegelaars: de steden Leuven en Brussel.
Achttiende eeuws afschrift op papier, inv. nr.589-

N.B. Een regest van deze akte bevindt zich ook in : A. Verkooren, inventaire des chartes et cartulaires des duchés de Brabant et de Limbourg et des pays d'Outre-Meuse, deuxieme partie, cartulaires tome 1, Bruxelles 1961.

R.A.L. Familie archief "Van den Bergh".

1252 februari 24 +, Perugia.

"Datum Perusii VI Kalendas Martii pontificatus nostri anno nono".

Paus Innocentius (IV), zich richtend tot de abdis en het convent van het klooster van Roermond van de Cisterciënser orde en bewogen door hun smeekbeden om de tienden af te kopen uit de handen der leken in de parochien der kerken, waarin zij hun patronaatsrecht hebben, staat hen deze mogelijkheid toe.

Afschrift in Cartularium I nr. 51• Inv. nr. 1. Munsterabdij

O&Z, lit

+ Dit stuk is gedateerd op 24 februari, hierbij er van uitgaande dat in deze pauselijke oorkonde de dateringswijze dezelfde is geweest als in de klassieke tijd, toen de schrikkelidag in tijd na de sextum geplaatst werd en niet, zoals later, er vo<5r. Als deze vooronderstelling onjuist is, moet de datum van deze oorkonde 25 februari zijn.

1252 april 7

Elisabeth, zuster van de abdij Thorn, vermaakt na haar dood aan die abdij al haar goederen, ook die zij hield van de kerk van Thorn:

- 14 bunder akkerland onder issen (=Wessem ?) op de plaats genaamd Insula
- 4 bunder naast land van de kerk van Thorn te Thorn
- 7 solidi Keuls en 5 kapoenen 's jaars ten laste van Gerardus en Lieburgis, weduwe, "ratione trecensus" in het dorp (villa) van Thorn
- 18 malder rogge van Gerardus en Lieburgis uit de molen van Itervoort met 12 kapoenen
- 12 malder rogge van dezelfde uit de molen te Grathem
- 12 bunder land te Heeze

Uit de opbrengst ontvangt de geestelijke voor de mis op het altaar van de H.Katharina in de crypte 8 Leuvens 's jaars

- legateert 6 marken Keuls afkomstig van Heldegondis en Amo, haar man, om een land nabij Horn te kopen na haar dood.

Camps I nr. 245

156A. 1252 na december 19

Conrad van Hochstaden, aartsbisschop van Keulen, staat abdis en convent van O.L.Vrouw Munster toe op het predium Grafenthal (Vallis Comititis), dat door Otto, graaf van Gelre, is afgestaan een kerk en klooster van hun orde te bouwen.

Regesten Erzbischofe Koln III nr. 1711.

157. 1252

Franco genaamd Losghart en Uda, echtelieden, verkopen aan Christianus Kelreman een rente van 9 solidi, gaande uit het huis Alkiz te Keulen, welke rente was gevestigd door de prior van Roermond en Livekindis, weduwe van Johannes de Stella met 10 mark.

Die Kolner Schreinsbucher der 13. und 14. Jahrhunderts nr. 1126.

158. 1253 october 8

Leonius, kastelein van Brussel, zijn zoon Leonius, zijn dochter Heilewigis en Mechtildis, dochter van zijn zoon Leonius, verkopen al hun allodia te Kessenich, Vuchte en Vorselen aan Otto, graaf van Gelre.

Sloet 754-

159- 1254 maart 25 apud Heinsberg.

Heinricus, heer van Heinsberg, en Agnes, echtelieden, incorporeren wegens de armoede van de kerk en de kanunniken van St.Gengulfis te Heinsberg en de stichting van een nieuwe prebende de inkomsten en tienden van hun parochiekerk in Heinsberg, met de tienden en inkomsten van de kapellen Kirchoven en Kempen onder nadere voorwaarden.

Getuigen: broeder Gerardus van Gelre, minderbroeder, Heinricus, proost van de kerk van St.Marie van Heinsberg, met zijn gewijden Reinerus en Iwanus, Gerardus, heer van Wassenberg, Gerardus de Kerreke, Stephanus de Oersbeke, Lambertus de Lunebuc, Thilemanus de Kerbusch, Philippus de Vrelenberg, ridders, alle stedelingen van Heinsberg (universi oppidam).

Zegelaars: de oorkonder, Wassenberg, proost en het kapittel van St.Gengulfus.

Lacomblet II nr. 400

160. 1254 September apud Linne.

Elisabeth, vrouwe van Sprimont, weduwe van Gerard II van Wassenberg, schenkt aan de kerk van Wassenberg 4 malder rogge "apud Linne" voor de ziel van haar overleden man.

Ernst VI pag.250

161. 1254 october 17

"In vigilia beate Luce evangeliste".

Henricus, bisschop van Utrecht, beleent Henricus, heer van Heinsberg, op diens verzoek en van zijn vrouw Agnes en hun zoon Theodo-

ricus met de voogdij van Udelenberge.

Getuigen: aartsbisschop van Keulen, proost van Keulen,
heer Conradus de Mulenarke, Godefridus graaf van Sayn,
de Lantdorf, miles e.a.

Stephanus
edel-

Sivrf 5 sub 2

Sloet nr. 765

Kremer: Akademische BeitrSge 1, nr.3, 5» 6.
Publications 1883 pag.173/4

162. 1255 juni 1 (apud Gelre), 2 en 3.

Othto, graaf van Gelre, oorkondt dat vanuit het klooster van de Cisterciensers te Roermond op zijn versterking, die Rott genoemd wordt en thans Vallem Comitum (Gravendal) is genaamd, gelegen in de parochie Asperden op de rivier de Niers, thans een klooster wordt gebouwd met het visrecht stroomafwaarts de brug van Asperden tot aan het goed van Keldunck, welk klooster hij voorziet van de volgende inkomsten:

- de hof van de oorkonder, zoals eertijds Gerhardus die van hem tegen jaarcijs had en andere goederen die eertijds Hermannus in pacht had
- de pacht uit land in Lempt bij Goch, makende 312 malder Rogge
- het patronaatsrecht van de kerk van Genth in de Betuwe met 1/3 van de tiend in die parochie en in Angeren en in Dorenburg, waarvan 2/3 behoort aan de oorkonder en waarvan \ aan het klooster wordt afgestaan
- het patronaatsrecht van de kerk van Leuth
- het patronaatsrecht van de kerk van Kessel in het bisdora Keulen
- de goederen die Stephanus, ridder van Pleczo, van de oorkonder in leen hield, en nu heeft afgestaan.

Sivrf 16 pag.146-150

Sloet 771

163. ca.1255

Rabodus en Elisabeth, echtelieden, verkopen aan magister Wilhelmus de Roremunde, kanunnik der kerk van St.Marie in Maastricht, hun huis en hof in Keulen, nader omschreven.

Die Ko'lnner Schreinsbucher der 13. und 14. Jahrhunderts nr.953

164. 1256 juni 17: Anagni.

"Datum Anagnie XV Kalendas Julii pontificatus nostro anno secundo" .

Paus Alexander (IV) staat de abdis en het convent van het klooster van Roermond van de Cistercienser orde toe aan niemand tienden te hoeven betalen over hun tuinen, boomgaarden, visserijen en jonge dieren.

Afschrift in Cartularium II fol. 122 vo. Inv. nr. 2. Munsterabdij Oorkondenboek G&Z **1256.06.17.**

164A. 12⁶ augustus 4

Conrad van Hochstaden, aartsbisschop van Keulen, bezegelt de oorkonde van voogd Gerard van Keulen die een memorie sticht en daarvoor een geldrente uit zijn molen te Rheidt (Reyde) aanwijst.

Getuigen o.a.: Hermannus van Bremt, kanunnik van Keulen, Wilhelmus, edelheer van Bremt, ridder, Gerardus genaamd Longus, ridder, Petrus genaamd Grue, ridder.

Regesten Erzbischofe Koln III nr. 1905a

164B. 1257 mei 22

Richard (van Cornwall), rooms koning, verleent stad en burgers van Aken privileges.

Getuigen o.a.: (Henricus), elect van Luik, Otto, graaf van Gelre, Walram, hertog van Limburg, Willelmus, heer van Altena.

Regesten der Reichsstadt Aachen I nr. 94

164C. 1257 oktober 14

Elisabeth, vrouwe van Sprimont (Sprimunt), eertijds gravin van Kleef, weduwe van Gerardus, heer van Wassenberg, schenkt de abdij Rolduc haar tiend te Cartils voor een memorie ten behoeve van haar man Gerardus, hun zoon Gerardus en zich zelve.

Regesten der Reichsstadt Aachen I nr. 102

165. 1258 augustus 5

"Datum anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo octavo mensis Augusti".

Conraerdus, aartsbisschop van Keulen, vraagt - op verzoek van de abdis en het convent van de religieuzen van Roermond van de Cistercienser orde, die hem toevertrouwd dat hun kerk nog niet voltooid is en de kloostergebouwen "officina interiores" herstel behoeven, ten gevolge waarvan zij bij het vervullen van hun werkzaamheden ernstig gehinderd worden - en spoort aan in naam des Heren, daar bovengenoemden afhankelijk zijn van de steun der gelovigen, aan dit klooster uit vrome vrijgevigheid hulp te geven. Een ieder die dit klooster op de dag van zijn wijding, de drie dagen daaraan voorafgaand, de drie dagen daarop volgend, de dag der wijding der altaren van de H.Andreas, Egidius en Elizabeth, de drie dagen daaraan voorafgaand, de drie dagen daarop volgend, en bovendien op alle feestdagen van de H.Maria en de drie dagen daaropvolgend en de dag van Pasen of Pinksteren, bezoekt of ondersteunt, zullen een jaar en veertig boetedagen "carena", begane zonden en gebroken beloften, indien zij daarop terugkomen, beledigingen jegens vader en moeder zonder geweldpleging, kwijtgescholden worden.

Afschrift in Cartularium II fol. 133 vo. Inv. nr. 7C. Munsterabdij

Oorkondenboek G&Z 1258.08.05

166. 12⁸ november 25

"In vigilia beate Katerine".

Elizabet, vrouwe van Sprimunth, gewezen gravin van Kleef, oorkondt in het meningsverschil tussen haar en haar dochter Jutta en Otto, graaf van Gelre, over het oppidum Linne dat zij afstand doen van de omgrachte berg die Milraekar wordt genoemd en omliggend land en water.

Sivrd 5 sub 15
Bondam nr. 158 pag.532
Sloet nr. 812
Linssen 98 pag. 10-11

167. 1259 juni 29, Echt.

"Datum in Echt anno Domini millesimo ducentesimo quinquagesimo nono in die Petri en Pauli apostolorum".

Heynricus, bisschop van Luik, verklaart dat de abdis en het convent van de H. Maria in Roermond enerzijds en het dorp Echt anderzijds ten overstaan van hem vanwege een gebroken klok, welke abdis en convent vanwege de tienden moeten onderhouden en vanwege de hieruit voortvloeiende onenigheid, hun toevlucht gezocht hebben tot scheidslieden nl. abdis en convent tot Heynricus, monnik van Camp, Rutgher van Roermond en Daniel van Herten, pastoors "investitus", en het dorp Echt tot Arnoldus, genoemd Graes en Engelbertus van Porta, ridders. Voornoemde scheidslieden bepaalden dat abdis en convent de klok mogen overbrengen naar hun klooster of de klok moeten vernieuwen, maar dan moet de klok hetzelfde gewicht hebben als de vorige. Alles op eigen risico en kosten, maar bij het eventuele transport van de oude klok zal het dorp Echt gezamenlijk met abis en convent de kosten dragen.

Afschrift in Cartularium II fol.102 vo. Inv. nr. 2. Munster-abdij

*Ob?*TM

Opmerking: Het stuk zou gezegeld zijn met het zegel van Heynricus, bisschop van Luik en van Gerardus, ridder, en schepepen van Echt. Bovendien staat onder bovenvermelde datum in dit afschrift: "Datum disionis (abusievelijk voor ditionis) nostro subsigillo communi anno Domini millesimo tricentesimo septuagesimo quarto in die Michaelis Archangeli".

168. 1259 juli

Hermannus, burggraaf van Wassenberg, zijn vrouw Alveradis en hun kinderen beslechten het geschil met abdis en convent te Ophoven.

Getuigen o.a.: Gerardus de Kerreke, ridder, Arnoldus de Rotheim en zijn zoon Gozwinus.

Ubersicht Inhalt kleinere Archive Rheinprovinz dl. 2 pag.170

169. 1259 oktober 25, Anagnini.

"Datum Anagnie X Kalendas Novembris pontificatus nostri anno quinto".

Paus Alexander (IV), zich richtend tot de dekens van de kerken van de H. Florinus en van de H. Castor in Confluentia (Koblenz) in het diocees Trier, verhaalt hen een verzoek van de abdis en het convent van het klooster van Roermond van de Cistercienser orde, waarin zij onthullen hoe eertijds tussen het convent enerzijds en de rector of Theodericus, ridder, in het bezit van de patronaatsrecht van de kerk van Roermond anderzijds over zekere tienden en andere verschillende zaken een geschil was ontstaan, dat door middel van een overeenkomst, die uiterst nadelig voor het convent was, afgedaan werd en waarom zij herziening vragen. Hij draagt de beide dekens op de partijen opnieuw te horen en daarna te beslissen wat juist is ingevolge het kerkelijk recht.

Afschrift in Cartularium II fol. 123. Inv. nr. 2. Munsterabdij

Oorkondenboek G&Z 1259.10.23.

170. 1260 januari 2 (Havert)

Arnoldus, heer van Millen (Milne), oorkondt dat hij verschil van mening had met de kerk van Wassenberg over de tiend van het zwijnenvoer (pastus porcorum) in zijn woud te Havert. Na verhoor en recht blijkt, dat die tiend behoort aan genoemde kerk.

Getuigen: de edelheren Winandus van Dieteren, Hermannus de Lemburg en Godefridus de Wierstene, de schout Reinerus van Havert, Anselmus van Milne en de gehele parochie Havert.

Medezegelaar: oorkonder's bloedverwant G. heer van Born.

Lacomblet II nr. 498

170A. 1260 januari 25

Elisabeth, vrouwe van Sprimont, eertijds gravin van Kleef, bevestigt de huwelijksvoorwaarden tussen haar dochter Elisabeth met **Gerlacus van Isenburg**.

Getuige o.a.: Godefridus de Schalle, ridder.

Regesten der Reichsstadt Aachen I nr. 145

170B. 1260 juli

Willem, edelheer van Millen, bevestigt de schenking van patronaatsrecht en tienden te Venlo door zijn vader Goswin aan de abdij Averbode.

Aanwezig en getuigen: Rembold, deken van Maaseik, Arnold van Millen, edelheer, verwant aan de oorkonder, Goswin van Born, edelheer, Godfried van Weerste, Winric van Dieteren (Ditren) en Otto, proost van Aken.

Regesten der Reichsstadt Aachen I nr. 155

171. 1260 September 22

C., prior van de kerk van O.L.Vrouw te Roermond en R., investitus der parochiekerk te Roermond, beslechten een geschil tussen proost en kapittel te Wassenberg over verdeling van inkomsten.

Ubersicht kleinere Archive Rheinprovinz 2 pag. 204

172. 1262 .januari 16 +, Luik.

"Actum et datum in pleno consistorio Leodiensi feria tertia post octavan Epiphanie Domini anno eiusdem millesimo ducentesimo sexagesimo primo".

De abdis en het convent van de H. Maria te Roermond van de Cistercienser orde hebben de inwoners van het dorp Leiende (Leende) voor de officiaal van Luik gesleept, hen ervan beschuldigend hun convent voor veertig Keulse marken benadeeld te hebben door huis te houden in hun goederen van Hoechten (Heugten), die gelegen zijn bij de plaats die Inslach genoemd wordt dichtbij het dal Dietse Rijt. De inwoners van Liende (Leende) beroepen zich erop reeds meer dan zestig jaar het vruchtgebruik te hebben van die goederen. Wanneer de officiaal goed vindt dat genoemde inwoners bewijs leveren van hun stelling, maar wanneer die inwoners vervolgens niet meer verschijnen, veroordeelt de officiaal hen bij verstek om aan de abdis en het convent twintig Keulse marken te betalen voor de aangebrachte schade en twintig voor het aangedane onrecht. Bovendien veroordeelt hij hen tot betaling van de kosten van het proces.

Afschrift in Cartularium II fol. 56 vo. Inv. nr. 2. Munsterabdij
Opmerking: Het stuk zou gezegeld zijn met het zegel van het officiaal van Luik.

+ Te Luik zou de Paasstijl omstreeks 1230 de Kerststijl hebben vervangen; in 1333 wederom buiten gebruik gesteld. Zie Eg. I. Strubbe en L.Voet. De chronologie van de middeleeuwen en de moderne tijden in de Nederlanden. pag.58. Antwerpen-Amsterdam.

iiu

Camps I nr.283

173. 1262 maart

Embricus, abt van St.Pantaleon te Keulen, en de edelheer Wilhelmus de Hurnen sluiten een overeenkomst, waarbij de jaarlijkse erfrente die Wilhelmus vanwege de goederen te Wesseem aan de abdij uitkeert, wordt verlaagd van 10 tot 6 mark Keuls wegens het laten vervallen van de verplichting, dat de abdij aan Wilhelmus jaarlijks twee vrachten "carratas" wijn uitkeert.

Benno Hilliger; Die Urbare von S.Pantaleon in Koln; 1902 pag. 175/6

174. 1262 mei 15, Viterbo.

"Datum Viterbii Idus Maij pontificatus nostri anno primo".

Paus Urbanus (IV) zich richtend tot de abdisen en alle conventen van kloosterlingen van de Cistercife'nser orde, vergunt hen

vrijelijk gebruik te maken van de privileges en gunsten, die in het algemeen aan hun orde door de Pauselijke stoel zijn toegekend.

Afschrift in Cartularium II fol. 121 vo. Inv. nr. 2. Munster-abdij

175. 1262 november apud Wassenberg.

Waleramus, hertog van Limburg, draagt over aan de kerk van de H.Georgius te Wassenberg allodia, bestaande uit 34 morgen akkerland in de tiend van Orsbeck (Urspech) en een area aldaar en een area in Wassenberg, die Henricus, clericus, zoon van Sybertus de Hugenrode van het kasteel Wassenberg in leen hield.

Getuigen: Wilhelmus de Halla genaamd Scilingus, en Theodoricus de Brakelen, die medezegelen, en G. ridder van Kerreke, dapifer van Wassenberg, Sybertus ridder van Huchhoven, zijn broer Henricus, ridder, Henricus ridder de Palude, Theodoricus genaamd Rumschuttel en anderen.

Lacomblet II nr. 519

176. 1262 november

Wilhelmus, edelheer van Helpenstein, en Sophia, echtelieden, oorkonden dat Adam genaamd Eiken (Quercu), zijn leenman, het leengoed bij Dalheim heeft verkocht aan abdis en convent der Cisterciensers te Dalheim, te weten 80 morgen bos waarvoor jaarlijks 12 denarien Keuls op St.Martinusdag werden betaald. Wilhelmus bevestigt de verkoop.

Getuigen: Gerhardus ridder van Kereke (Karken), Wilhelmus genaamd Colvo, ridder, Arnoldus ridder van Rothem, Theodericus ridder van Munheim, Sibertus en Henricus, ridders van Hukelhoven, Henricus de Oderode, ridders, Arnoldus voogd (advocatus) van Wassenberg, magister Henricus, Conradus, scholaster (van Wassenberg).

Lacomblet II nr. 520

176A. 1263 april 12 (of 1264)

Dirk, heer van Milendonk, en Dirk zijn zoon, dragen aartsbischop en kerk van Keulen hun voorburcht van het castrum Milendonk in leen op en krijgen een leenrente van 20 mark uit de tol te Neuss. De aartsbisschop mag de voorburcht tijdens oorlog gebruiken.

Regesten Erzbischofe Koln III nr. 2252

177* 1263 augustus 15

E(ngelbert) , edelheer van Home, doet met toestemming van zijn zoon Wilhelmus ten behoeve van abdis en convent van de Munster-abdij te Roermond afstand van zijn recht van herberg in een huis op de Boincamp aan .het kerkhof in Budel, welk recht hij bezat uit hoofde van zijn voogdij te Budel.

Camps I nr. 290

126j augustus 31

178. Het domkapittel te Keulen gelast de plebaan in Buggenum (Buggenheym) om het Cisterciënserconvent de Munsterabdij te Roermond te dagvaarden in verband met het appfel van Gerard, kanunnik van Kortessem, investitus van de kerk van Nune, tegen de namens de bisschop van Luik tegen hem uitgevaardigde excommunicatie wegens misbruik van tienden van dieren en novaaltienden van de abdij.

Camps I; nr. 291 ; hij leest voor Nune "Nuenen" in NoordM32.
Zie ook 1264 februari 19-21.

179. 1263 September 27

Henricus, bisschop van Luik, bevestigt de verkoop van de grote en smalle tienden van Spralant door Gerardus, ridder van Spralant, die deze van hem in leen hield, aan de abdis en het convent van Roermond van de Cisterciënser orde.

Origineel. Perkament. Inv. nr. 17. Het zegel, volgens de inhoud van de oorkonde van Henricus, bisschop van Luik, is verloren.

082.22!

Afschrift in Cartularium II fol. 63 vo. Inv. nr. 2. Cartularium II fol. 64. Inv. nr. 2, in Middel-Nederlandse vertaling. Munsterabdij

180. 1263 november 16, Kessel.

"Actum et datum apud Kessell anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo tertio sexto decimo Kalendas Decembris".

Otto +, graaf van Gelre, bekrachtigt de verkoop van de grote en kleine tienden van Spralant aan de abdis en het convent van Roermond van de Cistersiënser orde, gedaan door de edelman "nobilis vir" Gerardus, ridder van Spralant, die deze in leen hield van Otto's broer Heynricus, bisschop van Luik.

Getuigen waren: Wilhelmus, graaf van Kessel, Wilhelmus van Huerne, Lodewicus van Randenraede, Goswinus van Milne, Florencius van Batenborch, Goeswinus van Borne, Theodericus, voogd van Roermond, Thomaes van Dryel en vele anderen.

Afschrift in Cartularium II fol. 64. Inv. nr. 2. Cartularium II fol. 64 vo. Inv. nr. 2, In Middel-Nederlandse vertaling. Munsterabdij

OGZ xni

Opmerking: Het stuk zou gezegeld zijn met het zegel van Otto, graaf van Gelre.

+ in de tekst is abusievelijk "Octo" geschreven.

Oorkonde is verdacht; zie getuigen bij 1238 juni 5

181. 1263

Engelbertus, aartsbisschop van Keulen, incorporeert met toestemming van het metropolitaan kapittel de kerken van Hoengen,

Hiinshoven en Brachelen, in het aartsdiocees Keulen, waarvan de heer van Heinsberg het patronaatsrecht heeft, in het klooster van proost, magister en zustersconvent der Norbertinessen in Heinsberg in het diocees Luik.

Lacomblet II nr. 538

182. 1264 februari 19-21

Het domkapittel van Keulen wijst het appfel van Gerard, kanunnik van Kortessem, investitus van de kerk van Nune (Nunhem ?) af en bevestigt het vonnis van de officiaal van Luik, waarbij hij veroordeeld was de tienden van Heugten aan de Munsterabdij te Roermond te restitueren. (zie ook 1263 augustus 3"¹ nr. 178).

Camps I nr. 294

182A. 1264 maart

Rutgerus de Brempt (Bremet) en zijn dochter Sophia verkopen aan het Duitse Huis te GURath hun bezit te Elsen voor 600 mark Akens en 10 mark Keuls.

Regesten der Reichsstadt Aachen I nr. 190

183. 1264 april 21

"Feria secunda post porcha".

W., dominus de Althena, draagt in leen op aan de graaf van Loon zijn allodiale curtis in Hedele naast Wessem. Zijn oudste zoon ontvangt het in leen terug.

Cartulaire del'dglise St.Lambert II biz. 152.
Linssen 95 biz. 20; Linssen nr. 95 biz. 71

184. 1264 juli 1, Roermond.

"Datum apud Ruremunde octava beati Johannis Baptiste".

Broeder H. van de orde der Minderbroeders, bisschop van Chiemsee, als vervanger van H(eynricus), bisschop van Luik, vraagt, daar het nonnenklooster van de H.Maagd Maria te Roermond van de Cistercife'nser orde met ernstige armoede te kampen heeft, en spoort aan, dat men aan dit klooster vrome aalmoezen en liefdegaven schenkt, opdat door de weldaad der vrijgevigheid aan het gebrek der voornoemde religieuzen tegemoet gekomen wordt en opdat men de eeuwige vreugde deelachtig kan worden. Allen, die vanwege een pelgrimage naar dit klooster komen en aalmoezen geven met Pasen, Pinksteren, de drie daarop volgende dagen, bovendien op de plechtige feestdagen van de H.Maagd Maria, op het feest van de H. Remigius en de Maagd Margareta, drie dagen daaraan voorafgaand en drie daarop volgend, worden honderd dagen en veertig boetendagen "carena" van de hun opgelegde boeten kwijtgescholden.

Afschrift in Cartularium II fol. 134. Inv. nr. 2. Munsterabdij

Oorkondenboek G&Z 1264.07.01

185. 1264 december

"Mense Decembri".

Heynricus, bisschop van Luik, verklaart hoezeer de abdis en het convent van de H.Maagd Maria te Roermond van de Cistercienser orde hem gesmeekt hebben zijn goedkeuring te hechten aan de regeling, die zij met de deken en het kapittel van St.Servatius van Maastricht gemaakt hebben met betrekking tot de kerk van Echt. Dekan en kapittel van St.Servatius hebben om in de toekomst alle onenigheid weg te nemen aan abdis en convent het patronaatsrecht van de kerk van Echt en de grote en kleine tienden tegen een jaarlijkse betaling gelaten. De inkomsten van de pastoor "investitus" zijn als volgt geregeld; vijf landerijen en een halve akker, die gelegen is dichtbij het huis van Johannes Gerst, welke akker ten gerieve van de pastoor geruild is voor de akker bij het kerkhof, die het dichtst bij de kerk ligt, en jaarlijks van de abdis en convent vijf marken van Luikse denariën dertig solidos te betalen met St.Remigius en dertig met Maria Lichtmis. Bovendien is het abdis en convent geoorloofd een seculier priester voor de zielzorg der kerk voor te dragen aan de aartsdiaken, welke priester in eigen persoon de zielzorg zal moeten uitvoeren. Zowel Heynricus, bisschop van Luik, als Engelbertus van Isenbruech, aartsbisschop, geven hun goedkeuring aan deze regeling.

Afschrift in Cartularium II fol. 94 vo. Inv. nr. 2. Munsterabdij
Opmerking: Het stuk zou gezegeld zijn met de zegels van Heynricus, bisschop van Luik en Engelbertus van Isenbruech.

OG?2. HE

186. 1265 mei

"Anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quinto mense Maio"

Reinardus, heer van Erkenteil (Argenteau) oorkondt dat hij met instemming van zijn vrouw N. en zijn kinderen aan de abdis en het convent van de H.Maria in Roermond van de Cistercienser orde het vrije goed "allodium", het eiland, dat in de volksmond Stein werde genoemd wordt en gelegen is tussen de parochie van Werde (Stevensweert) en Bracht (Maasbracht) verkocht heeft voor achten zestig en een halve Luikse mark.

Getuigen waren: Gerardus van Kessenig, kanunnik te Eyck, Arnoldus, pastoor "investitus" van Egche, ridder, Graus genaamd, Waltgerus, ridder van Werde, Engelbertus, ridder van Porta, Engelbertus van de Wilgen "de Salicibus", Godefridus van het Bergje "de Monticulo", Johannes, genaamd Gerste, Adam en Johannes van Werde Hermannus van Crugtene, Theodericus Harpernus, Geraerdus, Arnoldus, schepenen in Egthe, Emundus Hauen, Wigerus en vele andere betrouwbare lieden.

Origineel. Perkament. Inv. nr. 41. Het stuk is gezegeld met het zegel van Reinardus, heer van Erkenteil (Argenteau).

Afschrift in Cartularium II fol. 99 vo. Inv. nr.2. Munsterabdij

EI

187. 1265 augustus 24. Roermond,

"Datum apud Ruremunde anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quinto in festo beati Bartholomei apostoli".

Broeder H. van de orde der Minderbroeders, bisschop van Chiemsee, vervanger van H(enricus), bisschop van Luik, vraagt - wanneer hij een altaar van de H. Mathias, van Maria Magdalena en van de H. Ursula en haar gezellinnen te Roermond in de kerk van de H. Maria gewijd heeft, waar de religieuzen hun aangevangen werk niet kunnen voltooien zonder de hulp van giften van de gelovigen - en spoort een ieder aan hen te steunen. Allen, die op de dag van de wijding van het altaar en de dertig daarop volgende dagen en vervolgens van maand tot maand gedurende dat jaar en sedert dan jaarlijks op de dagen der wijding uit devotie deze kerk bezoeken of giften schenken tot voltooiing van bovengenoemd werk, worden honderd dagen en veertig "carena" boetedagen en een jaar van de waarlijk begane zonden kwijtgescholden. Bovendien geldt dezelfde kwijtschelding op het feest van de H. Anna, op de wijdingsdagen van voormelde kerk en ter gelegenheid van andere feestelijkheden als in een hierover opgestelde acte duidelijker omschreven is.

Afschrift in Cartularium II fol. 134 vo. Inv.nr.2.Munsterabdij Oorkondenboek G&Z 1265.08.24

188. 1266 juli

"Mense Julio"

Rutgerus, genaamd van Effelt, verklaart dat hij met instemming van zijn vrouw Hadewigis en van zijn kinderen het land, dat hij in leen houdt van de edele heer "nobilis vir" Wilhelmus van Hurerne, gelegen in het gebied van Nyele (Maasniel) en dat Mathias, schrijver van de herjtpg van Gelre, en diens vrouw Felicitas van hem, Rutgerus, in pacht hielden, aan de abdis en het convent van de H. Maria te Roermond van de Cistercienser orde verkocht heeft, terwijl de abdis en het convent hem en zijn erfgenamen in zijn huis in Effelt de eerstvolgende zondag na het feest van de H. Remigius elk jaar dertig denarife'n sturen. Bovendien zal hij en zijn erfgenamen van genoemde goederen bij het overlijden van broeder Godefridus of van een andere broeder van het huis "domus" van Roermond, die de goederen dan bezit, een best stuk wijngaard en een erfelijk stuk grond mogen kiezen. Abdis en convent mogen verder met de landerijen doen, wat hun maar goed dunkt. Hij stemt er ook mee in, dat abdis en convent drie bunder land bezitten van Helewigis, weduwe van Heynricus, Hulwecge genaamd, die zich uitstrekken tot het land, dat Helewigis van hem in pacht heeft. Getuigen waren: Bernardus, prior in Roermond, meester Daniel, pastoor "investitus" van Herten, Jordanus, Heynricus, Theodericus, kapelanen van Roermond, Johannes kanunnik van Berghe, Heynricus, ridder van Hudenraede, Giselbertus, ridder van Ophauen, Gadefridus van Greefraede en Renerus, schout en schepenen van Roermond, Wernerus, voogd van Berghe, Gerardus, schout van Nyele, en zeer vele andere betrouwbare lieden.

Afschrift in Cartularium II fol.43> 44. Inv. nr. 2.Munsterabdij

Opmerking: Het stuk zou gezegeld zijn met het zegel van de stad Roermond.

06^- T3X

Akte. is verdacht:-"hertog -^u-van Gelre bestaat in 1266 nog niet..

1267 oktober 5. Viterbo.

"Datum Viterbii III Nonas Octobris pontificatus nostri anno tertio" .

Paus Clemens (IV) is ter ore gekomen, dat zowel de in Christus beminde abdis en het convent van het klooster van Roermond als hun voorgangers hun landen, bezittingen, renten, tienden, wijngaarden, voorraadschuren, bossen, weiden en andere goederen, nadat hierover acten gegeven zijn, eden gezworen, afstanden gedaan en voorraden aangevuld, tot ernstig nadeel van dat klooster aan clerici en leken soms voor het leven, soms voor een niet geringe tijd en soms voor eeuwig afgestaan hebben, tot zekerheid of tot jaarlijkse cijns, terwijl men zegt dat sommigen de bevestigingsacte hiervan in de vorm van een pauselijke gekregen hebben. Daar het zijn belang is deze benadeelde kloosters te hulp te komen, draagt Paus Clemens (IV) door middel van een pauselijk schrijven de deken van Luik op hiernaar een onderzoek in te stellen en er zorg voor te dragen dat, wat onrechtmatig verkregen is, weer aan het convent teruggegeven wordt en degenen, die zich hiertegen verzetten gestraft worden met de kerkelijke censuur, zonder de mogelijkheid van beroep.

Afschrift in Cartularium II fol. 123 vo. Inv. nr. 2. Munsterabdij
O o r k o n d e n b o e k G & Z 1 2 6 7 . 1 0 . 0 5 B

1267 oktober 5. Viterbo.

"Datum Viterbii III Nonas Octobris pontificatus nostri anno tertio".

Paus Clemens (IV), overwegend dat de abdis en het convent van het klooster van de H. Maria te Roermond van de Cistercienser orde in hun bezittingen aangetast worden door goddeloze lieden, draagde deken van Luik op deze overlast, die indruist tegen de privilegies van de Heilige Stoel, niet te dulden en de snoodaards met een kerkelijke straf zonder de mogelijkheid van hoger beroep te treffen en tevens er zorg voor te dragen dat hij zich niet inlaat met die zaken, die een gerechtelijk onderzoek van de zaak vergen of welke geen betrekking hebben op de privilegies, want indien anders, dan zal zowel deze acte als het proces, dat door de deken op gezag van hen gehouden zou worden, van nul en gener waarde zijn.

Afschrift in Cartularium II fol. 123. Inv. nr. 2. Munsterabdij

Opmerking: De oorkonden dd.23 januari 1273 en 7^{me}i 1274 zijn nagenoeg hetzelfde, alleen dan gericht aan resp. de delei van Keulen en de abt van het klooster van de H. Martinus te Keulen en afkomstig van Paus Gregorius X.

1267 november, Thorn.

"Datum et actum apud Thoren anno Domini millesimo ducentesimo sezgesimo septimo mense vero Novembri".

Wilhelmus, heer van Huerne, verklaart, dat Rutger van Effelt - toen deze aan de abdis en het klooster van de H. Maria in Roermond van de Cistercienser orde al het land, dat hij van hem in leen hield, gelegen in het gebied van Nyele (Maasniel) bij de plaats "vicus" Asenraede (Asenray) verkocht had, in al zijn volheid en met alle rechten waarmee hij dat land bezat, wat nu in handen is genoemde abdis en convent en van Helewigis, weduwe van Heynricus Hulwegge - dat land aan hem Wilhelmus heeft overgedragen ten behoeve van de abdis en het convent, terwijl hij en zijn vrouw Hadewigis en hun kinderen Reynoldus, Heynricus, Bela en Geila afstand deden van al hun rechten. Wilhelmus heeft dat land, na het van een leengoed in een vrij goed "allodium" veranderd te hebben, overgedragen aan de abdis en het convent om het eeuwigdurend te bezitten onder die voorwaarde, dat zij jaarlijks in de week na het feest van de H. Remigius Keulse denarien + betalen als waarborg, hetgeen men gewoonlijk "werscap" noemt.

Getuigen waren: Daniel, pastoor "Investitus" van Herten, Theodericus, pastoor "plebanus" in Thoren, Conradus en Johannes, kapelanen aldaar, Heynricus, priester, Kapelaan van de H. Maria in Roermond, Wilhelmus, ridder van Winarde, Gerlacus, opzichter "villicus" van Huerne, Marcelius van Thoren, van de Berg "de Monte" genaamd, Godefridus genaamd Slaterbeck, broeder Marcelius, broeder Hermannus, lekebroeders "conversi" in Roermond en vele andere betrouwbare en vrome lieden.

Afschrift in Cartularium II fol. 44. Inv. nr. 2, Munsterabdij
Opmerking: Het stuk zou gezegeld zijn met het zegel van Wilhelmus van Huerne.

+ Het aantal is niet genoemd.
Afschrift in Linssen nr. 94.

1268 april 9, Rome.

"Datum Rome apud sanctum Petrum C Idus Aprilis pontificatus nostri anno septimo".

Paus Urbanus (IV) draagt de deken van de kerk van de H. Paulus te Luik op, gezwicht voor de smeekbeden van de abdis en het convent van het klooster van de H. Maria te Roermond, er zorg voor te dragen, dat de goederen van bovengenoemd klooster, die ontvreemd zijn of met geweld afgenomen, aan het klooster terug gegeven worden; door degenen, die het ontkennen, te dwingen met kerkelijke straf en degenen, die er van afweten, te dwingen de waarheid te getuigen, als zij daar uit goedgunstigheid, haat of vrees zich aan willen onttrekken, met wereldlijke straf.

Afschrift in Cartularium II fol. 121 vo. Inv. nr. 2. Munsterabdij

193- 1268 September (apud Ruremunde).

Otto, graaf van Gelre, oorkondt dat Theodericus van Roermond, genaamd voogd (advocatus), van hem cijnsen, tienden en andere goederen, waaronder het jus patronatus van de parochiekerk van Roermond in leen houdt, nu dat patronaatsrecht weer aan de graaf heeft opgedragen, die op zijn verzoek in aanwezigheid van diens vrouw Udelinde en diens broer Godefridus en met hun instemming het nu overdraagt aan abdis en convent van O.L. Vrouw in Roermond.

Getuigen o.a.: Theodericus, Jordanus en Henricus, kapelaans van O.L.Vrouw in Roermond, Lambert de Creecken, Henricus de Cruchten, Conrardus de Wessem, Henricus genaamd Sondach en Conrardo de Hanisham, schepenen te Roermond.

Sivrf 16 biz.52-54.

Sivrf 32.

Sloet 909-

O&Z JIJ

194. 1268 december 2

"Datum anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo octavo Dominica proxima post festura beati Andrei apostoli".

Heynricus, bisschop van Luik, bevestigt de abdis en het convent van Roermond in het bezit van het patronaatsrecht van de kerk van Roermond, welk recht zij van Otto, graaf van Gelre, ontvangen hadden, na afstand van voogd Theodericus, die het aanvanke-lijk in leen hield van de graaf van Gelre.

Afschrift in Cartularium II fol. 139* Inv. nr. 2. Munsterabdij
Opmerking: het stuk zou gezegeld zijn met het zegel van Heynri-
cus, bisschop van Luik.

Oorkondenboek G&Z 1268.12.02

1 268

195. Theodericus, heer van Heinsberg, schenkt het klooster (der Norbertinessen) te Heinsberg, met toestemming van zijn erfopvolger Johannes, "collateralis", het patronaatsrecht van de parochiekerk van Gangelt.

Getuigen: Anshelmus, deken van Susteren, Lambertus, kanunnik in Heinsberg, Godescalcus, proost van Wenau (Winaugiensis).

Lacomblet II nr. 588 .

196. 1269 januari 1

Wilhelmus, abt, en het gehele convent van het klooster van Averbode van de Premonstratenser orde en de abdis en het gehele convent van het klooster van de H. Maria van Roermond verklaren tenoverstaan van de officiaal van Luik, dat zij overeengekomen zijn en bij deze overeenkomen aangaande een tussen hen gerezen geschil en alle andere tot dan toe bestaande strijdpunten over enige goederen, Kemerken genaamd, gelegen tussen de hof van Stercsele + en de hof van Hoechten (Heugten) aan de andere kant van het water aan defkant van de hof van Stercsele, de beslissing over te laten

aan scheidslieden en wel abt en convent van Averbode aan Heinricus, eertijds deken en Michael, kanunniken van de H. Maria te Maastricht en abdis en convent van Roermond aan heer Arnoldus van Egcht en meester Daniel van Hertem, pastoors "investiti". En zij zullen zich aan deze beslissing houden op straffe van 100 Leuvense ponden.

Origineel. Perkament. Inv. nr. 34. Het stuk zou gezegeld zijn met de zegels van Wilhelmus, abt, en convent van Averbode en van abdis en convent van Roermond, maar één zegel is verloren en 66r\ zwaar beschadigd.

Afschrift in Cartularium II fol. 51. Inv. nr. 2. Munsterabdij
062-IS-

+ In het origineel is c en t moeilijk te onderscheiden. Het afschrift heeft "Stertsele".

Camps I nr. 316.

1269 + februari 11, Luik.

"Datum et actum Leodii in domo nostra anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo octavo feria secunda post Dominicam qua cantatur invocavit".

Engelbertus, aartsdiaken van Luik, verklaart, dat hij, nu voogd Theodericus tot kwijschelding van boetedoening van zichzelf en zijn voorouders, met toestemming van zijn broer Godefridus, van het patronaatsrecht van de kerk van Roermond, hetwelk hij in leen had van Otto, graaf van Gelre, afstand gedaan heeft aan de abdis en het convent van de H. Maria te Roermond, deze verlening van het patronaatsrecht bevestigt, vooral nu Heynricus, bisschop van Luik, reeds zijn toestemming hieraan gegeven heeft, overwegend dat deze geestelijke bevoegdheid nu uit de handen van een leek overgegaan is op kerkelijke personen.

Afschrift in Cartularium II fol. 139* Inv.nr.2. Munsterabdij
Opmerking: Het stuk zou gezegeld zijn met het zegel van Engelbertus, aartsdiaken van Luik.

+ Te Luik werd toentertijd de paasstijl gebruikt, zie onder de opmerking bij de acte van 16 januari 1262.

Oorkondenboek G&Z 1269.02.11.

1269 mei 4

Johannes, hertog van Lotharingen en Brabant, beleent de edelheer Wilhelmus heer van Hoerne, ridder, met hoge en lage rechtspraak, heiden, moeren en woeste gronden te Loon op Zand (Venloene), 1/3 deel van de tiend van Tilburg en akkerland met bossen en beemden te Ulvenhout.

Camps I nr. 317

199- 1269 augustus 1-20

"Mense Augusti".

Heynricus, eertijds deken, en Michael, kanunniken van de H. Maria te Maastricht en Arnoldus van Echt en Daniel van Herten, pastoors "investiti" zijn door resp. de abt en het convent van Averbode van de Premonstratenser orde en door de abdis en het convent van Roermond van de Cistercienser orde verzocht op te treden als scheidslieden in de questie over de landerijen, gelegen tussen de hoven van Stertsele (Sterksel) en Hoechten (Heugten), aan die kant van het water, waar Stertsele ligt, Kemerken genaamd. Zij verklaren, na rechtskundig advies ingewonnen te hebben, dat de voornoemde goederen voortaan gemeenschappelijk bezit zullen zijn van beide hoven, zowel van Stertsele als Hoechten, welke goederen voornoemde abt en convent van Averbode en abdis en convent van Roermond beiden mogen gebruiken en waarop zij de dieren mogen weiden, behalve geiten, die in die weiden niet gehouden mogen worden, behalve als partij- en dit overeenkomen. Bovendien mogen zij zonder afspraak geen hout kappen, behalve wat sprokkelhout. Voor het zaaien, oogsten en verkopen van het jonge gras geldt hetzelfde. Door gezamenlijke inspanning en op gezamenlijke kosten zullen zij hinderlijke lieden verdrijven, indien die er onverhoopt zullen zijn en zijn er privileges, dan zullen deze voortaan gelijkelijk voor elk van beiden gelden.

Afschrift in Cartularium II fol. 52. Inv.nr. 2.Munsterabdij 062 "OX

200. 1269 augustus 20

"Datum anno Domini M^{CC}LX° nono feria tertia post assumptionem beate Marie virginis".

Henricus, eertijds deken, en Michael, kanunniken van de kerk van de H. Maria te Maastricht, Arnoldus van Echt en Daniel van Herten, pastoors "investiti", die als arbiters gefungeerd hebben in een geschil over enige goederen, spelend tussen de abt en het convent van Averbode en de abdis en het convent van Roermond, verklaren dat abdis en convent van Roermond geiten mogen houden gedurende een tijdvak van twee jaar in de hof van Huchten (Heugten), als zij dat willen, en deze hoeden en voeden op de landerijen, die aan de kant van het water gelegen zijn, waar ze Kemerken genoemd worden en zij veroordelen de abt van Averbode om voor het feest van Allerheiligen de schade abdis en convent van Roermond aangedaan door hun geiten te vangen, te vergoeden.

Origineel. Perkament Inv. nr. 34. Het stuk zou gezegeld zijn met vier zegels, maar deze zijn verloren. Munsterabdij

Camps I nr. 319

201. 1269

Waleramus, hertog van Limburg, en Jutta, echtelieden, ontslaan een goed in Milen (Myhl), dat Johannes van Orsbeke van hen in leen houdt, uit de leenband aangezien Johannes een rente van 4 malder rogge, 2 malder gerst en 10 malder haver daaruit heeft geschonken aan de kerk van Wilderoth, die arm is.
Lacomblet II nr.- 595

1271 augustus 23 (Neuss).

202. Hendrik, graaf van Kessel, geeft ten behoeve van de aartsbisschop van Keulen, zijn voogdij aan de Neusser zijde van de Niers met de voogdlieden in leen aan graaf Syfrid van Witgenstein en Johan, heer van Bilstein. Indien het leen openvalt, zal degene, die het op voorspraak van de aartsbisschop weer verkrijgt, vrij zijn van keurmede of andere betaling.

Regesten Erzbischofe Koln III nr. 2452

202A. 1271 augustus 24 (Nussie).

H(enricus), graaf van Kessel, geeft de aartsbisschop van Keulen vrijwaring wegens de aan hem verkochte voogdij te Neuss en het recht in het bos bij Honstaden genaamd Holzgrafschaft. Medezegelaar Walramus, broer van de oorkonder, proost van Monster.

Getuigen: Th. de Wivelinghoven, Godefridus genaamd Birt en Nicolaus de Niderhoven, dapifer van de oorkonder.

Iacomblet II nr. 616

203. 1271 oktober 1

Willelmus, edelheer, heer van Home, verkoopt de goederen te Blaarthem, die hij eerst van de hertog van Brabant in leen hield en die door de hertog allodiaalwaren)gemaakt, op verzoek van Arnoldus, heer van Stein, Henricus, heer van Boutershem, Willelmus, heer van Cranendonc en Theodoricus, broer van de oorkonder, aan Hendrik Coman, burger van 's Hertogenbosch.

Camps I nrs. 331/2

204. 1272 februari 2

Johannes, hertog van Brabant, schenkt aan Willelmus edelheer, heer van Hoern, ter verbetering van diens leen 80 leuvens 's jaars te heffen uit "loet et gheleyde" te 's Hertogenbosch, losbaar met 800 gelijke munt, na dode van Marie, weduwe van de heer van Perweys, heer van Ninove.

Camps I nr. 333

205. 1272 maart 1

Het Cistercienserklooster van Roermond zal 1/5 deel verwerven van de nalatenschap van magister Wilhelmus, scholaster van St.Andreas te Keulen, welke goederen (te Keulen) worden opgesomd.

Die Ko'lnner Schreinsbiicher der 13. und 14. Jahrhunderts, nr.980

206. 1272 mei 27, Roermond.

"Datum in Ruremunde anno millesimo ducentesimo septuagesimo secundo feria sexta ante ascensionem Domini".

Johannes, heer van Kuyck, verklaart met instemming van zijn vrouw Jutta en zijn kinderen, dat de religieuzen, de abdis

en het convent van de H. Maria te Roermond van de Cistercienser orde vrijgesteld zijn van het betalen van de kleine tienden in hun hoven "curtes" in Herten en in Asenrade (Asenray). Als in genoemde hoven dieren zijn, die niet het eigendom zijn van genoemde dames, moeten zij daarvan wel tienden betalen.

Afschrift in Cartularium II fol. 43. Inv.nr.2.Munsterabdij
Opmerking: Het stuk zou gezegeld zijn met de zegels van Reynaldus, graaf van Gelre, heer Gu., abt van Camp, Wilhelmus, heer van Huerne, Johannes, heer van Kuyck en de stad Roermond.

Afschrift in Linssen nr. 94.
OG"2.
Sivr<? Ill 213.

1272 augustus 19

"Datum anno Domini millesimo ducentesimo septuagesimo secundo feria sexta post assumptionem beate virginis".

Engelbertus van Ysenberch, aartsdiaken van Luik, draagt Arnoldus, pastoor "investitus" van de kerk van Echt op om - nu de abdis en het convent van de kerk van de H. Maria in Roermond, als patroon van de kerk van de H. Christoforus in Roermond, Daniel, priester in Herten, voorgedragen hebben voor deze kerk, die sedert de dood van Rutgher, eertijds pastoor "investitus" van deze kerk, vacant is - persoonlijk naar de kerk van de H. Christoforus te gaan en aldaar drie afkondigingen te doen op drie Zon- of feestdagen en al diegenen op te roepen, die zegen of menen belangen te hebben ten aanzien van deze kerk om bij hem te Luik op maandag na Remaclus te vertellen over hun recht, indien zij enig recht zouden hebben ten aanzien van voormelde kerk. Engelbertus vraagt Arnoldus hem hierover verslag uit te brengen.

Afschrift in Cartularium II fol. 139 vo.Inv.nr.2.Munsterabdij

Oorkondenboek G & Z 1 2 7 2 . 0 8 . 1 9

1272 September 3

"Datum anno millesimo ducentesimo septuagesimo secundo, in die beati Remacli".

Arnoldus, pastoor "investitus" van de kerk van Echt verklaart aan Engelbertus van Ysenberch, aartsdiaken van Luik, dat hij er voor gezorgd heeft, dat de drie afkondigingen in de parochiekerk van Roermond op drie plechtige feestdagen geschied is, zoals in de aan hem gestuurde brief van de aartsdiaken vermeld werd, waaraan dit geschrift gehecht is.

Afschrift in Cartularium II fol. 140. Inv.nr.2. Munsterabdij
Oorkondenboek G&Z 1272.09.03

209. 1272 September 20

"In vigilia beati Mathei apostoli".

Daniell, gezegd lode (Judeus), burger van Colonia, oorkondt van de bisschop van Luik 70 marken Keulse penningen ontvangen te hebben. Van de daarvoor te verwerven goederen zullen oorkonder en diens erfgenamen eed en manschap doen aan de heer in Monfoirt.

Sivrl 7 4

Gedrukt : P. N. van Doorninck; Acten betreffende Gelre en Zutphen, 1107-1415 I Haarlem 1908 biz.59-60

210. 1273 .januari 2-8

Willem de Hoorne, ridder, heer van Cranendonck, beleent Jan Huuchals met enige goederen bij Woensel (Wucele).

Camps I nr.338

211. 1273 april 15

Guda, abdis van Thorn, en Wilhelmus, edelheer van Horn, voogd van Thorn, benoemen voor hun onderlinge geschillen Giselbertus de Bruchusen en Johannes de Rennenberg, kanunniken van Luik, en Henricus de Baxera, ridder, en Marsilius de Monte als scheidslieden en zullen zich aan hun uitspraak houden op verbeurte van 100 mark Luikse penningen.

Habets; Thorn I biz.43/4

211A. 1273 mei 2

Hendrik, graaf van Kessel, verpandt aan Engelbert II aartsbisschop van Keulen, zijn Keuls leen zijnde de burcht in Grevenbroek met molen, weide, akkerland, hof, tol, het bos in het moeras Elsholz, akkerland in de villa Barnstede, het gericht in de villae Barnstede, Aldenrode en Bruche, en mansonaria in Bruche voor 2000 mark Keuls (1 mark=18 solidi Keuls). Het pand is de eerste 3 jaren niet inlosbaar. Bij verkoop heeft de kerk van Keulen voorkooprecht. Getuigen o.a.: edelheer Gerard van Woldenberg en heer Dirk van Wivelhoven.

Regesten Erzbischofe Koln III nr. 2503

211B. 1274 januari .6

Godefridus de Ruremonde, kanunnik van Aken.

Regesten der Reichsstadt Aachen I nr. 289

212. 1274 januari 23. Lyon.

"Datum Lugdini X Kalendas Februarii pontificatus nostri anno secundo" .

Paus Gregorius (X) vaardigt een oorkonde uit, die nagenoeg identiek is aan die van 5 oktober 1267, maar nu gericht aan de deken van Keulen.

Afschrift in Cartularium II fol. 122. Inv.nr. 2. Munsterabdij
Oorkondenboek G&Z 1274.01.23

212A. 1274 april 2

Gerlach van Milendonk verkoopt aan de aartsbisschop van Keulen zijn villae Jiichen, Gierath, Priesterath, Gurath, Otzenrath, Kelzenberg, Belmen, Hackhausen, Schaan, Diirselen, Murmelen en Walde met alle recht op inkomsten uit graan en geld, waaronder tol en "fermento", vleesbank en gewandhuis (domus pannorum), wijnpenningen, de horigen, wastijnslieden, ministerialen en leenmannen van zijn leen van Prttm. Hij ontvangt 200 mark eens en een rente van 182 mark 10 sol uit de tol te Neuss en 10 mark 's jaars. Hij doet afstand van alle Keulse lenen en draagt de voorburcht van zijn burcht nu als Keuls leen op. Zijn moeder Hadewig verkrijgt van de aartsbisschop een lijfrente van 52 mark 's jaars. Zijn broers Adolf en Walram en zuster Goswina zullen de verkoop bevestigen.

Regesten Erzbischofe Koln III nr. 2543

213. 1274 mei 7. Lyon.

"Datum Lugdini Nonas Maij pontificatus nostri anno tertio".

Paus Gregorius (x) vaardigt een oorkonde uit, die nagenoeg identiek is aan die van 5 oktober 1267 en aan die van 23 januari 1274, maar nu gericht is aan de abt van het klooster van de H. Martinus te Keulen.

Afschrift in Cartularium II fol. 122. Inv.nr. 2. Munsterabdij
Oorkondenboek G&Z 1274-05.07

213A. 1275 juni 12

Siegfrid, aartsbisschop van Keulen, neemt stad en burgers van Aken met hun goederen in bescherming. Deze is van toepassing op het gebied tussen Andernach, Neuss, Luik en Roermond.

Regesten der Reichsstadt Aachen I nr. 310.

214. 1276 januari 10

Henricus, voormalig bisschop van Luik, en Theodoricus, heer van Heinsberg, oorkonden als arbiters in hun geschil over het bos van Havert te hebben gesteld: Godefridus, graaf van Sayn, Thilmanus van Schinnen en Godfried Luscus, ridders, die echter geen uitspraak hebben kunnen doen. Thans wijzen zij aan Hendrikus, graaf van Luxemburg, en Henricus de Loeven, heer van Herstal, die verklaren een beslissing te zullen nemen. Wie zich daaraan niet houdt, verbeurt 1000 mark Keuls als boete. De borgen verplichten zich te Roermond in leistung te gaan. Borgen namens Henricus: Engelbert van Ysenbroek en Gerhard van Nassau, aartsdiakenen van Luik, Henricus, proost van Tiel, Thilman van Schinnen en Rutger van Bogendorp, edelheren, Adam van

- 3) Ernst geeft: Jutta. Een Walram hertog van Limburg en Jutta=
Walram IV hertog van Limburg 1247-1280. Strubbe-voet;Chronol.
biz 374

